

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ร้อยเอ็ดเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ผู้วิจัยได้ศึกษา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเรียงตามลำดับ ดังนี้

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542
 - 1.1 นโยบายเกี่ยวกับการปฏิรูปการศึกษา
 - 1.2 มาตรฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542
2. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
 - 2.1 ความหมายของหลักสูตร
 - 2.2 ความสำคัญของหลักสูตร
 - 2.3 องค์ประกอบของหลักสูตร
 - 2.4 หลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
 - 2.5 จุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
 - 2.6 โครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
3. การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
 - 3.1 การจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
 - 3.2 การจัดเวลาเรียนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
 - 3.3 การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544
 - 3.4 แนวการจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น
 - 3.5 สื่อการเรียนรู้
 - 3.6 การวัดผลและประเมินผล
 - 3.7 การออกแบบการเรียนการสอน
 - 3.8 การกำหนดเวลาและจำนวนหน่วยกิต
 - 3.9 แนวการจัดหลักสูตรสถานศึกษา
 - 3.10 การกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงาน

4. ความเป็นมาของระบบประกันคุณภาพ
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 - 2549
7. กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

1.1 นโยบายการปฏิรูปการศึกษา

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้เสนอวิธีคิดและเสนอวิธีการจัดการศึกษาที่ทำหลายด้าน จึงเปรียบเสมือนกฎหมายปฏิรูปการศึกษาและให้ความสำคัญกับการปฏิรูปในด้านต่างๆ ดังนี้

1.1.1 ปฏิรูปการศึกษาให้สอดคล้องซึ่งกันและกันทั้งระบบไม่ว่าจะเป็นการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย และต้องการให้การศึกษาเป็นไปเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1.1.2 แนวปฏิรูปการจัดการศึกษา โดยให้ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ปฏิรูปหลักสูตรและเนื้อหาสาระวิธีการจัดการเรียนรู้อย่างครบถ้วนทั้งระบบ โรงเรียนและกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน

1.1.3 ปฏิรูประบบการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และเอกชน โดยเน้นเรื่องการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนในการจัดการศึกษา การตรวจสอบ ฯลฯ

1.1.4 ปฏิรูประบบครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา โดยมุ่งเน้นให้มีการยกสถานภาพของวิชาชีพครู การพัฒนาและปรับปรุงคุณภาพครู การจัดระบบเงินเดือน และการประเมินผลงานครู ที่เหมาะสมกับวิชาชีพ

1.1.5 ปฏิรูประบบทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาเพื่อระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้เพื่อการจัดการศึกษา จัดสรรทรัพยากรให้ถึงมือผู้เรียนอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม มีระบบบริหารที่คล่องตัว มีประสิทธิภาพและตรวจสอบได้

1.1.6 ปฏิรูประบบประกันคุณภาพการศึกษา โดยเน้นเรื่องของการประกันคุณภาพภายในและให้มีการรับรองและประเมินมาตรฐานจากองค์กรภายนอกเพื่อความมั่นใจเรื่องคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาทุกประเภททุกระดับ

1.1.7 ปฏิรูปเรื่องสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ให้มีการผลิตสื่อการใช้สื่อและเทคโนโลยีในรูปแบบที่หลากหลายที่มีคุณภาพในการจัดการเรียนการสอนและการแสวงหาความรู้ รวมทั้งให้มีการจัดสรรคลื่นความถี่และสื่อตัวนำต่าง ๆ มาใช้ในการจัดและขยายบริการการศึกษาอย่างกว้างขวาง การปฏิรูปต่างๆ ดังกล่าวจะนำไปสู่จุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่คาดหวังว่า การศึกษาไทยจะนำไปสู่ความงอกงามของบุคคลและสังคม ให้ความเสมอภาคแก่เด็กและเยาวชนไทยทุกคนที่จะได้พัฒนาตนเองและเพื่ออนาคตของตนเองและของชาติการที่มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 เป็นกฎหมายแม่บททางการศึกษาฉบับแรกของไทยออกบังคับใช้ถือเป็นก้าวใหม่ที่สำคัญ คือการเปลี่ยนแปลงวิธีคิดและวิธีการศึกษาและบริหารจัดการศึกษาใหม่มีประสิทธิภาพมากขึ้น ซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นแห่งหนทางการศึกษาอันเป็นพันธะสัญญาของรัฐในการดำเนินงานปฏิรูปการศึกษาให้สำเร็จตามเจตนารมณ์ตามข้อเสนอแนวทางในการดำเนินงานในด้านต่างๆ คาดว่าเด็กเยาวชนและสังคมจะได้ทราบประโยชน์

1.2 มาตราต่าง ๆ เกี่ยวกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เกิดขึ้นจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ในมาตรา 81 ซึ่งเป็นกฎหมายทางการศึกษาฉบับแรกของประเทศไทยที่ให้สิทธิและโอกาสทางการศึกษา แก่ประชาชนอย่างกว้างขวางเพื่อยกระดับคุณภาพของคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ มีพื้นฐานการศึกษาที่สูงขึ้น ดังนั้น จึงขอเสนอพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ในส่วนที่เป็นความมุ่งหมาย หลักการ สิทธิ และหน้าที่ทางการศึกษา แนวการจัดการศึกษาการบริการและการจัดการศึกษาพอสังเขป ดังนี้

ความมุ่งหมายและหลักการในการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 กำหนดไว้ใน มาตรา 6 - 8 ดังนี้ (สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 2540 : 6 - 9)

มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาตามมาตรานี้เป็นการกำหนดจุดมุ่งหมายทั่วไปที่เป็นอุดมการณ์ของการศึกษา หรือปรัชญาการศึกษาที่มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในมิติต่างๆ ที่ถือว่าสำคัญทางการศึกษา ได้แก่ ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้

และคุณธรรมและเนื่องจาก จุดเน้นในส่วนนี้อาจจะทำให้เกิดการแปลความไปได้ว่ามุ่งมุ่งพัฒนา “ปัจเจกบุคคล” เพียงด้านเดียว ฉะนั้นจึงได้กำหนดต่อไปว่า การพัฒนาดังกล่าวนั้นมุ่งให้คนไทย “มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข” การเพิ่มมิติด้านสังคมนี้เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่มีความสมดุลระหว่างส่วนบุคคลและส่วนรวม

มาตรา 7 ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิ หน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาคและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเองมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มาตรา 8 การจัดการศึกษาให้ยึดหลัก ดังนี้

Rajabhat Mahasarakham University

1. เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน
2. ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
3. การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

หลักการสำคัญของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดไว้ 3 ข้อ ซึ่งจำเป็นต้องขอขยายความ ดังนี้

1. เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน

หลักการนี้มีความเป็นมาสืบเนื่องจากการจัดประชุมระดับโลกขององค์การยูเนสโก ธนาคารโลก และองค์การยูนิเซฟร่วมกับรัฐบาลไทย ที่หาดจอมเทียน เมื่อ พ.ศ. 2532 คำประกาศจอมเทียน ซึ่งดังกึกก้องไปทั่วโลก คือคำว่า “Education for All” และ “All for Education” ซึ่งอาจแปลว่า “การศึกษาเพื่อปวงชน” และ “ปวงชนเพื่อการศึกษา” โดยคำว่า ปวงชน หมายถึง ประชาชนทั้งหมดในประเทศแต่การที่จะเขียนในเชิงสำนวนเช่นนั้น อาจไม่เหมาะกับการใช้ภาษาเชิงกฎหมาย จึงต้องปรับภาษาให้สอดคล้องการแปลความตามกฎหมาย

2. ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

หลักการที่ 2 นี้ ก็คือหลัก “ All for Education ” ดังที่กล่าวมาแล้ว แนวทางปฏิรูปของพระราชบัญญัติฉบับนี้ นอกจากนำเอามาตรา 43 ของรัฐธรรมนูญมา

พิจารณา แล้วยังกำหนดสิทธิของประชาชนที่จะจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและยังวางเงื่อนไขให้
องค์กรชุมชน องค์กรต่าง ๆ ในสังคมได้มีส่วนร่วมในการจัด ตลอดจนกำหนดแนวทางการ
พัฒนาเทคโนโลยีของการสื่อสารเพื่อการศึกษา เพื่อให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
มากขึ้น

3. การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง

หลักการที่ 3 นี้ ต้องการจะพูดถึงคุณภาพของการศึกษา ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญ
อีกประการหนึ่งของการปฏิรูป หลักการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเป็น
เงื่อนไขสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา คุณภาพการศึกษาไทยจะล้าหลังประเทศอื่น
ก็เพราะเราไม่จัดระบบของเราให้เกิดการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

มาตรา 9 การจัดระบบ โครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลัก
ดังนี้

- (1) มีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ
- (2) มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น
- (3) มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพ
การศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา

(4) มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากร
ทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

(5) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา

(6) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและ
สถาบันทางสังคมอื่น สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาที่รัฐจักต้องจัดให้บุคคลและผู้ปกครอง
บิดา - มารดามีหน้าที่ในการอบรมเลี้ยงดูและได้รับการดูแลจากรัฐ กำหนดไว้ในมาตรา 10 -
14 ดังนี้ (สำนักเลขาธิการคุรุสภา, 2540 : 9 -12)

มาตรา 10 การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการ
รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีรัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บ
ค่าใช้จ่าย

การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญา
อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือบุคคลซึ่งไม่

สามารถพึ่งตนเองได้หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาสต้องจัดให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ

การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสองให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

การจัดศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษ ต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของบุคคลนั้น

มาตรา 11 บิดา-มารดา หรือผู้ปกครองมีหน้าที่จัดให้บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลได้รับการศึกษาภาคบังคับตามมาตรา 17 และตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องตลอดจนให้ได้รับการศึกษานอกเหนือจากการศึกษาภาคบังคับ ตามความพร้อมของครอบครัว

มาตรา 12 นอกเหนือจากรัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้บุคคล ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นมีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง **มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม**

มาตรา 13 บิดา-มารดา หรือผู้ปกครองมีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์ดังต่อไปนี้

- (1) การสนับสนุนจากรัฐ ให้มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงและให้การศึกษแก่บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแล
- (2) เงินอุดหนุนจากรัฐสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลที่ครอบครัวจัดให้ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายกำหนด
- (3) การลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีสำหรับค่าใช้จ่ายการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด

มาตรา 14 บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ซึ่งสนับสนุนหรือจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์ตามควรแก่กรณี ดังต่อไปนี้

- (1) การสนับสนุนจากรัฐให้มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูบุคคล ซึ่งอยู่ในความดูแลรับผิดชอบ
- (2) เงินอุดหนุนจากรัฐสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามที่กฎหมายกำหนด

(3) การลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีสำหรับค่าใช้จ่ายการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด

มาตรา 15 การจัดการศึกษามี 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

(1) การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา หลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและการประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

(2) การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและการประเมินผล ซึ่งเป็นสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

(3) การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อมและโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งความรู้อื่น ๆ สถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งทั้ง 3 รูปแบบก็ได้ให้มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือไม่ก็ตามรวมทั้งจากการเรียนรู้นอกระบบ ตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพหรือจากประสบการณ์การทำงาน

มาตรา 16 การศึกษาในระบบมีสองระดับ คือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาระดับอุดมศึกษา การศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วย การศึกษาซึ่งจัดไม่น้อยกว่า 12 ปีก่อนระดับอุดมศึกษา การแบ่งระดับและประเภทของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงการศึกษาระดับอุดมศึกษาแบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับต่ำกว่าปริญญา และปริญญา การแบ่งระดับหรือการเทียบระดับการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัยให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 17 ให้มีการศึกษาภาคบังคับจำนวน 9 ปี โดยให้เด็กซึ่งมีอายุย่างเข้าปีที่ 7 เข้าเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจนอายุย่างเข้าปีที่ 16 เว้นแต่สอบได้ชั้นปีที่เก้าของการศึกษาภาคบังคับ หลักเกณฑ์และวิธีการนับอายุให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 18 การจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานให้จัดในสถานศึกษาดังต่อไปนี้

(1) สถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการและเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษ หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น

(2) โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนของรัฐ โรงเรียนของเอกชน โรงเรียนที่สังกัดสถาบันพุทธศาสนาหรือศาสนาอื่น

(3) ศูนย์การเรียนรู้ ได้แก่ สถานที่เรียนที่หน่วยงานจัดการศึกษานอกโรงเรียน บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถาบันประกอบการโรงพยาบาล สถาบันทางการแพทย์ สถานสงเคราะห์และสถาบันสังคมอื่น เป็นผู้จัด

มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญมากที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

มาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

(1) ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทยและระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

(2) ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจ และประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน

(3) ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

(4) ความรู้ และทักษะด้านคณิตศาสตร์ และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

(5) ความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้

(1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

(2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา

(3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง

(4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา

(5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากการสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

(6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

มาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสัตว์ และสวนสาธารณะ สวนพฤกษศาสตร์ อุทยานวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์การศึกษาและนันทนาการ แหล่งข้อมูลและแหล่งการเรียนรู้อื่นอย่างพอเพียง และมีประสิทธิภาพ

มาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรมและการทดสอบควบคู่ไปในกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ และรูปแบบการศึกษา ให้สถานศึกษาใช้วิธีการที่หลากหลายในการจัดสรร โอกาสเข้าศึกษาและให้นำผลการประเมินตามวรรคหนึ่งมาใช้ประกอบการพิจารณาด้วย

มาตรา 27 ให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเงินเพื่อการศึกษาต่อ ให้การศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ

มาตรา 28 หลักสูตรการศึกษาระดับต่าง ๆ รวมทั้งหลักสูตรการศึกษาสำหรับบุคคลตามมาตรา 10 วรรคสอง วรรคสาม และวรรคสี่ ต้องมีลักษณะหลากหลาย ทั้งนี้ ให้จัดตามความเหมาะสมของแต่ละระดับ โดยมุ่งพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลให้เหมาะสมแก่วัย และศักยภาพ

สาระของหลักสูตร ทั้งที่เป็นวิชาการ และวิชาชีพ ต้องมุ่งพัฒนาคนให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงามและความรับผิดชอบต่อสังคม

มาตรา 29 ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน สถาบันการศึกษา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยการจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษา อบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และรู้จักเลือกสรร

2. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

2.1 ความหมายของหลักสูตร

นักการศึกษา นักวิชาการ และผู้รู้หลายท่าน ได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับความหมายของหลักสูตรแตกต่างกันในรายละเอียด ดังต่อไปนี้

ทาบ (Taba. 1962 อ้างถึงใน สมมารถ จุ้ยทอง. 2540 : 6) กล่าวว่าไว้ว่าหลักสูตร คือ มวลประสบการณ์ต่าง ๆ ที่โรงเรียนและครูผู้สอนจัดขึ้นเพื่อให้นักเรียนมีการเปลี่ยนแปลงไปตามลักษณะที่ตั้งจุดมุ่งหมายไว้

โบแชมพ์ (Beauchamp. 1975 อ้างถึงใน สุชาติพิทย์ งามนิล. 2537 : 11) ให้คำนิยามหลักสูตร คือ ประสบการณ์ทั้งหมดที่โรงเรียนจัดให้แก่ นักเรียน

คุณฎี พงศ์ศาสตร์ (2535 : 41 - 42) ให้ความหมายของหลักสูตร คือ แผนการเรียนการสอนอันเป็นส่วนรวมของประเทศเพื่อนำไปสู่ความหมายของแผนการศึกษาแห่งชาติ

ภิญโญ สาร (2526 : 326) กล่าวว่าไว้ว่า หลักสูตร คือบรรดาประสบการณ์หรือความพยายามทั้งปวงที่โรงเรียนจัดให้แก่ นักเรียน เพื่อให้ นักเรียน ได้เรียนรู้และพัฒนาตนเองไปในทิศทางที่โรงเรียนปรารถนา

สุมิติ คุณานุกร (2523 : 3) ให้ความหมายของหลักสูตรไว้ว่า หลักสูตร คือ โครงการให้การศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถ และคุณลักษณะสอดคล้องกับความมุ่งหมายทางการศึกษาที่กำหนดไว้

สวัสดิ์ จงกล (2538 : 11) กล่าวว่า หลักสูตร คือ ข้อกำหนดซึ่งระบุจุดมุ่งหมายของการศึกษาเนื้อหาสาระและเกณฑ์การใช้หลักสูตร ซึ่งจัดให้นักเรียนมีความรู้เพื่อให้ความรู้ เจตคติ ทักษะและพฤติกรรมสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

สังัด อุทรานันท์ (2529 : 13) ได้ให้ความหมายว่า ถึงแม้จะมีคำนิยามของหลักสูตรที่แตกต่างกัน แต่นักปราชญ์ทางหลักสูตร ก็ได้รับคำนิยามของหลักสูตร ซึ่งกล่าวออกมาในลักษณะใด ลักษณะหนึ่ง ดังต่อไปนี้

1. หลักสูตร คือ สิ่งที่สร้างขึ้นในลักษณะของรายวิชา ซึ่งประกอบด้วยเนื้อหาสาระที่ได้จัดเรียงลำดับความยากง่ายหรือเป็นขั้นตอนอย่างดีแล้ว
2. หลักสูตรประกอบด้วยประสบการณ์การเรียนรู้ ซึ่งได้วางแผนไว้เป็นการล่วงหน้าเพื่อมุ่งหวังจะให้เด็กได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่ต้องการ
3. หลักสูตรเป็นสิ่งที่สังคมสร้างขึ้น สำหรับให้ประสบการณ์ทางการศึกษาแก่เด็กในโรงเรียน
4. หลักสูตรประกอบด้วย ประสบการณ์ทั้งหมดของผู้เรียน ซึ่งเขาได้ทำได้รับรู้และได้สนองต่อการแนะแนวทางโรงเรียน

กิติมา ปรีดีติลล (2541 : 12) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึงเอกสารที่กำหนดโครงการศึกษาของผู้สอน โดยกำหนดความมุ่งหมายของการศึกษาเนื้อหาของความรู้และประสบการณ์ที่จะจัดให้กับผู้เรียน กระบวนการเรียนการสอนและการประเมินผล

เอกวิทย์ ณ ถลาง (2518 : 12) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรว่า หมายถึงมวลประสบการณ์ทั้งหลายที่จัดให้เด็กได้เรียน เนื้อหาวิชา ทักษะ ทักษะ พฤติกรรม กิจกรรม สิ่งแวดล้อม เมื่อประมวลเข้าด้วยกันแล้ว ก็จะเป็นประสบการณ์ที่ผ่านเข้าไปในการรับรู้ของเด็ก

พนัส หันนาคินทร์ (2521 : 24) ให้ความหมายของ หลักสูตรไว้ว่า หมายถึงประสบการณ์ทั้งหมดที่นักเรียนจะได้รับภายใต้การนำของครูหรือโรงเรียน ทั้งนี้ เพื่อมุ่งหวังที่จะทำให้เกิดความเจริญ งอกงามในด้านต่างๆ แก่นักเรียน กล่าวคือ ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ และสังคม

ฉัตรชัย อรณนันท (2529 : 157) มีความเห็นตรงกันว่า หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ และกิจกรรมต่างๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเจริญงอกงาม ในด้านต่าง ๆ

กรมวิชาการ (2521 : 1) ให้ความหมายของหลักสูตร คือ ข้อกำหนดด้วยจุดหมายแนวทาง วิธีการ และเนื้อหาสาระในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถทัศนคติและพฤติกรรมตามที่กำหนดในจุดมุ่งหมายของการศึกษา

กรมวิชาการ (2534 : 11) ให้ความหมายว่า หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ต่าง ๆ ที่สถานศึกษาจัดขึ้นทั้งในและนอกห้องเรียน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองไปในทิศทางที่เหมาะสมไปในทางที่พึงประสงค์

จากความหมายของสูตรดังกล่าว สรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์หรือความรู้ที่โรงเรียนจัดให้แก่ผู้เรียน ซึ่งหมายถึง สาระ เนื้อหาวิชา กิจกรรมต่างๆ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เปลี่ยนพฤติกรรมด้านความรู้ เจตคติ และการปฏิบัติวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

2.2 ความสำคัญของหลักสูตร

หลักสูตรมีความสำคัญต่อการเรียนการสอน การกำหนดหลักสูตรต้องสอดคล้องกับแนวนโยบายของการศึกษารัฐ กรมวิชาการ (2522 : 4-5) ให้ความสำคัญของหลักสูตรไว้ว่าเป็นสิ่งที่กำหนดแนวทางหรือแผนการเรียนการสอนหรือรูปแบบของการเรียนการสอน ให้มุ่งไปสู่จุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้

อภิรมย์ ณ นคร และคนอื่น ๆ (2521 : 72) กล่าวถึง ความสำคัญของหลักสูตร คือ เป็นแนวทางกำหนดการปฏิบัติของครู หลักสูตรกำหนดประสบการณ์ที่เด็กและสังคมควรจะได้รับอะไรบ้าง หลักสูตรเปรียบเสมือนหัวใจของการศึกษาเพราะจะรวมประสบการณ์ทั้งหมดของเด็ก ซึ่งอยู่ในโรงเรียนหลักสูตรเป็นเครื่องส่งเสริมการดำรงชีวิตของเด็กซึ่งอยู่ในโรงเรียน หลักสูตรเป็นเครื่องส่งเสริมการดำรงชีวิตของเด็กให้มีความสุข และเป็นประโยชน์ต่อสังคม

สุมิตร คุณานุกร (2532 : 2) กล่าวว่าหากจะเปรียบเทียบความมุ่งหมายทางการศึกษาเป็นผลที่มุ่งหวังแล้ว หลักสูตรก็เปรียบได้กับวิธีที่จะนำความมุ่งหมายดังกล่าวไปสู่ผลสำเร็จ นอกจากนั้น ปรีชา คัมภีร์ปกรณ (2532 : 140) ให้ความสำคัญของหลักสูตรว่าเป็นเครื่องกำหนดกิจกรรมของโรงเรียน เป็นเครื่องกำหนดการวางแผนของโรงเรียน กำหนด

ปรัชญาหรือแนวทางของโรงเรียนจึงอาจสรุปได้ว่า หลักสูตรมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา เป็นอย่างยิ่ง เพราะหลักสูตรเป็นสิ่งที่บอกแนวทางและเป็นตัวนำเอาความมุ่งหมายของการศึกษาไปสู่การปฏิบัติในโรงเรียน หลักสูตรเป็นตัวกำหนดโครงการเรียนของนักเรียน และเป็นสิ่งที่บอกให้ครูทราบว่าสอนเพียงใด มุ่งให้เกิดพฤติกรรมอะไรแก่นักเรียนบ้าง

2.3 องค์ประกอบของหลักสูตร

องค์ประกอบของหลักสูตร สุมิตร คุณานุกร (2523 : 9) กล่าวว่า องค์ประกอบของหลักสูตรมีสี่ประการ คือ ความมุ่งหมาย เนื้อหา การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผล กรมวิชาการ (2522 : 4) ระบุว่า หลักสูตรประกอบด้วยสาระสำคัญ 8 ประการ

1. หลักการ เป็นทิศทางหรือแนวทางที่จะบอกหรือนำไปสู่จุดมุ่งหมายของหลักสูตร
2. จุดมุ่งหมาย เป็นความต้องการของการจัดการศึกษา หรือสังคม ที่จะให้ผู้เรียนเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้
3. โครงสร้าง เป็นส่วนที่กำหนดกลุ่มวิชาหรือรายวิชาต่างๆ ในหลักสูตร ซึ่งมีทั้งบังคับและส่วนที่ให้เลือกเรียนได้ตามถนัด และความสนใจ
4. จุดประสงค์การเรียนรู้เป็นข้อกำหนดเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะและทัศนคติในแต่ละรายวิชา
5. เนื้อหาของรายวิชา เป็นข้อกำหนดเนื้อหาและประสบการณ์ต่างๆ ทั้งทางตรงและทางอ้อมเพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุถึงจุดประสงค์ของการเรียนรู้ที่กำหนด
6. สื่อการสอนเป็นสิ่งที่ช่วยให้ผลเรียนเกิดความเข้าใจในเนื้อหาวิชา ได้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากขึ้น
7. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นการจัดกิจกรรมหรือ กำหนดวิธีสอนช่วยให้เกิดการเรียนรู้ ให้นักเรียนรู้จักคิด รู้จักทำ และ รู้จักแก้ปัญหาต่างๆ
8. การประเมินผล เป็นการตรวจสอบนักเรียนว่ามีความรู้ความเข้าใจ และความสามารถตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้หรือไม่ มีสิ่งใดควรจะต้องปรับปรุงแก้ไขอย่างไรหรือไม่

สุธีระ ทานตวนิช (2532 : 97) กล่าวว่า หลักสูตรประกอบด้วย สิ่งต่อไปนี้ คือ

1. จุดมุ่งหมาย คือ ความต้องการทางการศึกษาและสังคม

2. หลักการ คือ ทิศทางซึ่งจะนำไปสู่จุดมุ่งหมายของหลักสูตร
3. โครงสร้าง คือ กลุ่มวิชาหรือรายวิชาต่างๆ
4. จุดประสงค์ของการเรียนรู้ หมายถึง ความรู้ ทักษะ และทัศนคติบางประการ โดยเฉพาะรายวิชานั้นๆ
5. เนื้อหาของรายวิชา คือ ประสบการณ์ต่างที่กำหนดไว้
6. สื่อการเรียน คือ อุปกรณ์ที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้
7. วิธีสอน คือ วิธีการที่ช่วยให้เกิดการเรียนรู้
8. การประเมินผล คือ การวัดว่านักเรียนเกิดการเรียนรู้ มากน้อยเพียงใด

พนัส หันนาคินทร์ (2532 : 1-11) ให้ความเห็นว่า หลักสูตรควรมีองค์ประกอบห้าประการ คือ ความมุ่งหมายของหลักสูตร หลักการ และโครงสร้างของหลักสูตร เนื้อหาของหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินหลักสูตรสอดคล้องกับ สุมิตร คุณานุกร (2532 : 9) หลักสูตร มีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ ความมุ่งหมาย เนื้อหาและการนำหลักสูตรไปใช้ บันลือ พงกษะวัน (2524:58) กล่าวว่า หลักสูตรที่ดีควรมีองค์ประกอบดังนี้ คือ จุดมุ่งหมาย ลักษณะ ของเนื้อหาวิชาและกิจกรรม วัสดุหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้

ก่อ สวัสดิพิพาณิชย์ (2518 : 20-24) กล่าวว่า หลักสูตรที่ดีควรมีลักษณะดังนี้

- 1.สนองความต้องการของสังคม
- 2.สนองความต้องการของเด็ก
- 3.เหมาะสมกับสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ
- 4.เหมาะสมกับความสามารถของเด็ก
- 5.สามารถนำไปใช้ได้สะดวก
- 6.มีลักษณะยืดหยุ่นได้อย่างสะดวก

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของหลักสูตร ประกอบด้วยพื้นฐานสี่ประการ คือ จุดมุ่งหมายเนื้อหา กระบวนการเรียนการสอน และการประเมินผล องค์ประกอบแต่ละอย่างมีความสัมพันธ์และมีอิทธิพลซึ่งกันและกัน

2.4 หลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปตามแนวนโยบายการจัดการจัดการศึกษาของประเทศจึงกำหนดหลักการของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ดังนี้

1. เป็นการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทย ควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และเท่าเทียมกัน โดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ
4. เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลา และการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรที่จัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบ ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

2.5 จุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุขและมีความเป็นคนไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังต่อไปนี้

1. เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์
2. มีความคิดสร้างสรรค์ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียนและรักการค้นคว้า
3. มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการ มีทักษะและศักยภาพในการจัดการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีการคิดวิธีการทำงานได้เหมาะสมกับสถานการณ์
4. มีทักษะและกระบวนการโดยเฉพาะคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิดการสร้างปัญญาและทักษะในการดำเนินชีวิต
5. รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดี
6. มีประสิทธิภาพในการผลิตและบริโภคมีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าเป็นผู้บริโภค

ผู้บริโภค

7. เข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองที่ดียึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

8. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปวัฒนธรรม และประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาสิ่งแวดล้อม

9. รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งดีงามให้สังคม

2.6 โครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามหลักการ จุดมุ่งหมายและมาตรฐานในการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ให้สถานศึกษาและผู้ที่มีแนวปฏิบัติในการจัดหลักสูตรสถานศึกษาจึงได้กำหนด โครงสร้างของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

2.6.1 ระดับช่วงชั้น

กำหนดหลักสูตรเป็น 4 ช่วงชั้น ตามระดับพัฒนาการของผู้เรียน ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6

2.6.2 สาระการเรียนรู้

กำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะ หรือกระบวนการเรียนรู้และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ของผู้เรียนเป็น 8 กลุ่ม ดังนี้

1. ภาษาไทย
2. คณิตศาสตร์
3. วิทยาศาสตร์
4. สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
5. สุขศึกษาและพลศึกษา
6. ศิลปะ
7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี
8. ภาษาต่างประเทศ

สาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มนี้เป็นพื้นฐานที่สำคัญของผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้ โดยอาจจัดเป็น 2 กลุ่ม คือ

กลุ่มแรก ประกอบด้วย ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมเป็นสาระการเรียนรู้ที่สถานการศึกษาต้องใช้หลักในการจัดการเรียนการสอน เพื่อสร้างฐานการคิดและกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาและวิกฤติของชาติ

กลุ่มที่สอง ประกอบด้วย สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานและอาชีพเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศ เป็นสาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์และสร้างศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์

เรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษา หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ในสาระการเรียนรู้กลุ่มต่าง ๆ โดยเฉพาะกลุ่มวิทยาศาสตร์ กลุ่มสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม กลุ่มสุขศึกษาและพลศึกษา

กลุ่มภาษาต่างประเทศ กำหนดให้เรียนภาษาอังกฤษทุกช่วงชั้น ส่วนภาษาต่างประเทศอื่นๆ สามารถเลือกจัดการเรียนการรู้ได้ตามความเหมาะสม

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสาระการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มไว้เฉพาะส่วนที่จำเป็นในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคนเท่านั้น สำหรับส่วนที่ตอบสนองความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียนแต่ละคนนั้นสถานศึกษาสามารถกำหนดเพิ่มขึ้นได้ ให้สอดคล้องและสนองตอบศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน

2.6.3 กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้นเพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้เรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม การเข้าร่วมและปฏิบัติกิจกรรมที่เหมาะสม ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุขกับกิจกรรมที่เลือกด้วยตนเองตามความถนัดและความสนใจ อย่างแท้จริง การพัฒนาที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ ให้ครบทุกด้าน ทั้งร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยอาจจัดเป็นแนวทางหนึ่งที่จะสนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย และมีคุณภาพเพื่อพัฒนาองค์รวมของความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการทำประโยชน์เพื่อสังคม ซึ่งสถานศึกษาจะต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

2.6.3.1 กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตน เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา และการ

สร้างสัมพันธภาพที่ดี ซึ่งผู้สอนทุกคนต้องทำหน้าที่แนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิต การศึกษา และการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพและการมีงานทำ

2.6.3.2 กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนเป็นผู้ปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจร ตั้งแต่ศึกษา วิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินและปรับปรุงการทำงาน โดยเน้นการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่น ลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์ เป็นต้น

2.6.4 มาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม ที่เป็นข้อกำหนดคุณภาพผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมของแต่ละกลุ่มเพื่อใช้เป็นจุดมุ่งหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ซึ่งกำหนดเป็น 2 ลักษณะ คือ

2.6.4.1 มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.6.4.2 มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบในแต่ละช่วงชั้น คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 มาตรฐานการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดไว้เฉพาะมาตรฐานการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกคนเท่านั้น สำหรับมาตรฐานการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา ในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของ ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ ตลอดจนมาตรฐานการเรียนรู้ที่เข้มข้นตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของผู้เรียน ให้สถานศึกษาพัฒนาเพิ่มเติมได้

2.6.5 เวลาเรียน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดเวลาในการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไว้ ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800 - 1,000 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 4-5 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800 - 1,000 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 4-5 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 1,000 - 1,200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 5-6 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 1,200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละ 6 ชั่วโมง

โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาพรวมแสดงไว้ในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ช่วงชั้น	ประถมศึกษา		มัธยมศึกษา	
	ช่วงชั้นที่ 1 (ป.1-3)	ช่วงชั้นที่ 2 (ป.4-6)	ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1-3)	ช่วงชั้นที่ 4 (ม.4-6)
	← การศึกษาภาคบังคับ →			
	← การศึกษาขั้นพื้นฐาน →			
กลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม				
ภาษาไทย	●	●	●	●
คณิตศาสตร์	●	●	●	●
วิทยาศาสตร์	●	●	●	●
สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม	●	●	●	●
สุขศึกษาและพลศึกษา	■	■	■	■
ศิลปะ	■	■	■	■
การทำงานอาชีพและเทคโนโลยี	■	■	■	■
ภาษาต่างประเทศ	■	■	■	■
กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน	▲	▲	▲	▲
เวลาเรียน	ประมาณปีละ 800 – 1,000 ชม.	ประมาณปีละ 800 – 1,000 ชม.	ประมาณปีละ 1,000 – 1,200 ชม.	ไม่น้อยกว่าปีละ 1,200 ชม.

หมายเหตุ

- สาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักเพื่อสร้างพื้นฐานการคิด การเรียนรู้ และการแก้ปัญหา
- สาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างความเป็นมนุษย์ และศักยภาพพื้นฐานในการคิด และการทำงาน
- ▲ กิจกรรมที่เสริมสร้างการเรียนรู้ นอกจาก 8 กลุ่ม และการพัฒนาตนตามศักยภาพ

3. การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

3.1 การจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นหลักสูตรที่กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ในการพัฒนาผู้เรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สำหรับผู้เรียนทุกคน ทุกกลุ่มเป้าหมายสามารถปรับใช้ได้กับการจัดการศึกษาทุกรูปแบบ ทั้งในระบบ นอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

ในส่วนของจัดการศึกษาปฐมวัย กำหนดให้มีหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย เป็นการเฉพาะ เพื่อเป็นการสร้างเสริมพัฒนาการและเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมในการเข้าเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สถานศึกษานำไปใช้จัดการเรียนรู้ใน สถานศึกษานั้นกำหนดโครงสร้างที่เป็นสาระการเรียนรู้ จำนวนเวลาอย่างกว้างๆ มาตรฐาน การเรียนรู้ที่แสดงคุณภาพผู้เรียนเมื่อเรียนจบ 12 ปี และเมื่อจบการเรียนรู้แต่ละช่วงชั้นของ สาระการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสถานศึกษาต้องนำโครงสร้างดังกล่าวนี้ไปจัดทำเป็นหลักสูตร สถานศึกษา โดยคำนึงถึงสภาพปัญหา ความพร้อม เอกลักษณ์ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ทั้งนี้สถานศึกษาต้องจัดทำรายวิชาใน แต่ละกลุ่มให้ครบถ้วนตาม มาตรฐานที่กำหนด

นอกจากนี้สถานศึกษาสามารถจัดทำสาระการเรียนรู้เพิ่มเติมเป็นหน่วยการ เรียนรู้รายวิชาใหม่ ๆ รายวิชาที่มีความเข้มข้นอย่างหลากหลาย ให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนตาม ความถนัด ความสนใจ ความต้องการ และความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยเลือกสาระการ เรียนรู้จาก 8 กลุ่ม ในช่วงชั้นปีที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1-3 และช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 และจัดทำมาตรฐานการเรียนรู้ของสาระ การเรียนรู้หรือรายวิชานั้นๆ ด้วย สำหรับช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 นั้น ยังไม่ ควรให้เลือกเรียนรายวิชาที่เข้มข้น ควรเรียนเฉพาะรายวิชาพื้นฐานก่อน

สถานศึกษาต้องจัดสาระการเรียนรู้ให้ครบทั้ง 8 กลุ่มในทุกชั้น ให้เหมาะสม กับธรรมชาติการเรียนรู้ และระดับพัฒนาการของผู้เรียน โดยในช่วงการศึกษาภาคบังคับ คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จัดหลักสูตรเป็นรายปี และชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 4-6 จัดเป็นหน่วยกิต ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 และ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 และปีที่ 4-6 การศึกษาระดับนี้ เป็นช่วงแรกของการศึกษาภาคบังคับ หลักสูตรที่จัดขึ้น มุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิต

กระบวนการเรียนรู้ทางสังคม ทักษะพื้นฐานด้านการอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ การคิด วิเคราะห์ การติดต่อสื่อสาร และพื้นฐานความเป็นมนุษย์ เน้นการบูรณาการอย่างสมดุลทั้งใน ด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 เป็นช่วงสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับ มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสำรวจความสามารถ ความถนัด ความสนใจของตนเอง และพัฒนา บุคลิกภาพส่วนตัว พัฒนาความสามารถ ทักษะพื้นฐานด้านการเรียนรู้ และทักษะในการ ดำเนินชีวิต ให้มีความสมดุลทั้งด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม และความ รับผิดชอบต่อสังคม สามารถเสริมสร้างสุขภาพส่วนตัวและชุมชน มีความภูมิใจในความเป็น ไทย ตลอดจนใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อ

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 เป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการศึกษาเพื่อ เพิ่มพูนความรู้และทักษะเฉพาะด้าน มุ่งปลูกฝังความรู้ ความสามารถ และทักษะในวิทยาการ และเทคโนโลยี เพื่อให้เกิดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาต่อ และการประกอบอาชีพ มุ่งมั่นพัฒนาตนเองและประเทศตามบทบาทของตน สามารถเป็นผู้นำ และผู้ให้บริการชุมชนในด้านต่าง ๆ

ลักษณะหลักสูตรในช่วงชั้นนี้จัดเป็นหน่วยกิตเพื่อให้มีความยืดหยุ่นในการจัด แผนการเรียนรู้ ที่ตอบสนองความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ของผู้เรียนแต่ละคนทั้ง ด้านวิชาการและวิชาชีพ

3.2 การจัดเวลาเรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

ให้สถานศึกษาจัดเวลาเรียนให้ยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสมในแต่ละชั้นปี ทั้งการจัดเวลาเรียน ในสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่ม และรายวิชาที่สถานศึกษาจัดทำเพิ่มเติม รวมทั้งต้องจัดให้มีเวลาสำหรับกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนทุกภาคเรียนตามความเหมาะสม

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 ให้สถานศึกษาจัดเวลาเรียนเป็นรายปี โดยมีเวลาเรียนวันละประมาณ 4-5 ชั่วโมง ช่วงชั้นนี้เป็นช่วงชั้นแรกของการศึกษาขั้นพื้นฐาน เด็กจำเป็นต้องพัฒนาทักษะพื้นฐานที่จำเป็น เพื่อช่วยให้สามารถเรียนสาระการเรียนรู้กลุ่ม อื่น ๆ ได้รวดเร็วขึ้นทักษะเหล่านี้ ได้แก่ ภาษาไทยด้านการอ่านและการเขียน และทักษะ คณิตศาสตร์ ดังนั้น การฝึกทักษะด้านการอ่าน การเขียน และการคิดคำนวณ จึงควรใช้เวลา ประมาณร้อยละ 50 ของเวลาเรียนทั้งหมดในแต่ละสัปดาห์ ส่วนเวลาที่เหลือก็ใช้สอนให้ครบ ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งรวมทั้งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้วย

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ให้สถานศึกษาจัดเวลาเรียนเป็นรายปี โดยมีเวลาเรียนวันละประมาณ 4-5 ชั่วโมง การจัดเวลาเรียนในกลุ่มภาษาไทย และคณิตศาสตร์อาจใช้เวลาลดลงเหลือประมาณร้อยละ 40 ของเวลาเรียนในแต่ละสัปดาห์ โดยให้เวลากับกลุ่มวิทยาศาสตร์มากขึ้น สำหรับการเรียนภาษาไทยและคณิตศาสตร์ แม้เวลาเรียนจะลดลงยังคงต้องฝึกฝนทบทวนอยู่เป็นประจำ เพื่อพัฒนาทักษะขั้นพื้นฐานในระดับที่สูงขึ้น ดังนั้นสถานศึกษา จะมีเวลาเพียงพอให้เด็กมีโอกาเล่น ทำกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและปฏิบัติงานต่าง ๆ โดยต้องจัดเวลาเรียนในแต่ละกลุ่มสาระ และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนประมาณร้อยละ 20 ส่วนเวลาที่เหลือ สถานศึกษาสามารถจัดกิจกรรมอื่น ๆ ได้ตามความเหมาะสม

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายปี มีเวลาเรียนประมาณวันละ 5-6 ชั่วโมง การกำหนดเวลาเรียน สำหรับกลุ่มสาระการเรียนรู้ ทั้ง 8 กลุ่ม ควรให้สัดส่วนใกล้เคียงกัน แต่อย่างไรก็ตามกลุ่มภาษาไทย คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ ยังคงมีความสำคัญ ควรจัดเวลาเรียนให้มากกว่ากลุ่มอื่นๆ สำหรับผู้เรียนที่มีความประสงค์จะศึกษาต่อและจัดรายวิชาอาชีพหรือ โครงการอาชีพสำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถที่จะออกไปสู่โลกอาชีพ

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 ให้จัดเวลาเรียนเป็นรายภาค โดยให้คือนักของรายวิชาที่เรียนเป็นหน่วยกิต ใช้เกณฑ์ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียน มีค่านำหนักวิชา 1 หน่วยกิต และมีเวลาเรียนประมาณวันละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง การจัดเวลาและสาระการเรียนรู้ในช่วงชั้นนี้เป็นการเริ่มเข้าสู่การเรียนเฉพาะสาขา จึงให้มีการเลือกเรียนในบางรายวิชาของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้และจัดทำ “รายวิชาเพิ่มเติมใหม่” บางรายวิชาที่น่าสนใจ หรือที่มีความยากในระดับสูงขึ้นไป เช่น แคลคูลัสในคณิตศาสตร์ หรือวิทยาศาสตร์ขั้นสูง สำหรับผู้ที่เรียนกลุ่มสาระนี้ได้ดีเป็นพิเศษ นอกจากนี้สถานศึกษาสามารถปรับรูปแบบการจัดหลักสูตรให้เหมาะสมยิ่งขึ้นได้ในบางกลุ่มสาระ เช่น ศิลปะการงานอาชีพและเทคโนโลยี ซึ่งยังจำเป็นต้องเรียนอยู่อาจจัดเป็นรายวิชาสั้น ๆ หรือรายวิชาเดี่ยว หรือรวมกันในลักษณะบูรณาการ เมื่อสถานศึกษาจัดการเรียนรู้ได้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ระบุไว้แล้วก็อาจพัฒนาเป็นวิชาเลือกเฉพาะทางในระดับสูงขึ้นไปได้เช่นเดียวกัน

การจัดเวลาเรียนดังกล่าวข้างต้นเป็นแนวทางสำหรับการจัดการศึกษาในระบบ สถานศึกษาส่วนการจัดการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยนั้นให้พิจารณายืดหยุ่นเวลาเรียนตามสถานการณ์และโอกาสที่เอื้อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้

3.3 การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 22 กำหนดแนวทางการจัดการศึกษาไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ฉะนั้น ครู ผู้สอน และจัดการศึกษาจะต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้ชี้แนะ ผู้ถ่ายทอดความรู้ ไปเป็นผู้ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนผู้เรียนในการแสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ และให้ข้อมูลที่ต้องแก่ผู้เรียน เพื่อนำข้อมูลเหล่านั้นไปใช้สร้างสรรค์ความรู้ของตน

การจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากจะมุ่งปลูกฝังด้านปัญญาพัฒนาการคิดของผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีวิจารณญาณแล้วยังมุ่งพัฒนาความสามารถทางอารมณ์ โดยการปลูกฝังให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของตนเอง เข้าใจตนเองเห็นอกเห็นใจผู้อื่น สามารถแก้ปัญหาข้อขัดแย้งทางอารมณ์ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

เนื่องจากประเทศไทยและประเทศต่าง ๆ ในโลกกำลังประสบปัญหาด้านสังคมเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะเรื่องของความขัดแย้งทั้งความคิดและการกระทำของตัวบุคคลองค์กร และสังคม ฉะนั้นสถานศึกษาจะต้องมุ่งเน้นการเรียนรู้เพื่อให้เข้าใจสถานการณ์หาทางแก้ไข โดยเฉพาะ ส่วนที่เกี่ยวกับศาสนาและวัฒนธรรมเป็นกรณีพิเศษด้วย

การเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ มีกระบวนการและวิธีการที่หลากหลาย ผู้สอนต้องคำนึงถึงพัฒนาการทางด้านร่างกาย และสติปัญญา วิธีการเรียนรู้ ความสนใจและความสามารถของผู้เรียนเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ในแต่ละช่วงนั้น ควรใช้รูปแบบวิธีการที่หลากหลาย เน้นการจัดการเรียนการสอนตามสภาพจริง และการเรียนรู้แบบบูรณาการ การใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ การเรียนรู้คู่คุณธรรม ทั้งนี้ต้องพยายามนำกระบวนการจัดการกระบวนการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม กระบวนการคิด และกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ไป สอดแทรกในการเรียนการสอนทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ เนื้อหาและกระบวนการต่าง ๆ ข้ามกลุ่มสาระการเรียนรู้ ซึ่งการเรียนรู้ในลักษณะองค์รวม การบูรณาการเป็นการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ร่วมกัน ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยนำกระบวนการเรียนรู้จากกลุ่มสาระเดียวกันหรือต่างกลุ่มสาระการเรียนรู้มาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งจัดได้หลายลักษณะ เช่น

1. การบูรณาการแบบผู้สอนคนเดียว ผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้โดยเชื่อมโยงสาระ การเรียนรู้ต่างๆ กับหัวข้อเรื่องที่สอดคล้องกับชีวิตจริงหรือสาระที่กำหนด

ขึ้นมา เช่น เรื่องสิ่งแวดล้อม น้ำ เป็นต้น ผู้สอนสามารถเชื่อมโยงสาระ และกระบวนการเรียนรู้ของกลุ่มสาระต่าง ๆ เช่น การอ่าน การเขียน การคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์ต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนได้ใช้ทักษะและกระบวนการเรียนรู้ไปแสวงหาความรู้ความจริงจากหัวข้อเรื่องที่กำหนด

2. การบูรณาการแบบคู่ขนาน มีผู้สอนตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมกันจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยอาจยึดหัวข้อเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แล้วบูรณาการเชื่อมโยงแบบคู่ขนาน เช่น ผู้สอนคนหนึ่งสอนวิทยาศาสตร์ เรื่องเงา ผู้สอนอีกคนหนึ่งอาจสอนคณิตศาสตร์ เรื่องการวัดระยะทางโดยการวัดเงา คิดคำนวณในเรื่องเงาในช่วงเวลาต่าง ๆ จัดทำกราฟของเงาในระยะต่าง ๆ หรืออีกคนหนึ่งอาจให้ผู้เรียนรู้เรื่องศิลปะเรื่องเทคนิคการวาดรูปที่มีเงา

3. การบูรณาการแบบสหวิทยาการ การบูรณาการในลักษณะนี้นำเนื้อหาจากหลายกลุ่มสาระมาเชื่อมโยงเพื่อจัดการเรียนรู้ ซึ่งโดยทั่วไปผู้สอนมักจัดการเรียนการสอนแยกตามรายวิชาหรือกลุ่มวิชา แต่ในบางเรื่อง ผู้สอนจัดการเรียนการสอนร่วมกันในเรื่องเดียวกัน เช่น เรื่องวันสิ่งแวดล้อมของชาติ ผู้สอนภาษาไทยจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนรู้ภาษา คำศัพท์เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ผู้สอนวิทยาศาสตร์จัดกิจกรรมค้นคว้าเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ผู้สอนสังคมศึกษาให้ผู้เรียนค้นคว้าหรือทำกิจกรรมชมรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม และครูผู้สอนสุขศึกษาอาจจัดให้ทำกิจกรรมเกี่ยวกับการรักษาสิ่งแวดล้อมให้ถูกสุขลักษณะ เป็นต้น

4. การบูรณาการแบบโครงการ ผู้สอนสามารถจัดการเรียนการสอนโดยบูรณาการเป็นโครงการ โดยผู้เรียนและครูผู้สอนร่วมกันสร้างสรรค์โครงการขึ้น โดยใช้เวลาการเรียนต่อเนื่องกันได้หลายชั่วโมง ด้วยการนำเอาจำนวนชั่วโมงของวิชาต่าง ๆ ที่ครูผู้สอนเคยสอนแยกกันนั้นมารวมเป็นเรื่องเดียวกัน มีเป้าหมายเดียวกันในลักษณะของการสอนเป็นทีมเรียนเป็นทีมในกรณีที่ต้องการเน้นทักษะบางเรื่องเป็นพิเศษ ครูผู้สอนสามารถแยกกันสอนได้ เช่น กิจกรรมเข้าค่ายดนตรี กิจกรรมเข้าค่ายภาษาอังกฤษ กิจกรรมเข้าค่ายศิลปะ เป็นต้น

3.4 แนวการจัดการเรียนการสอนในแต่ละช่วงชั้น มีดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 การจัดการเรียนรู้ ต้องสนองตอบต่อความสนใจของผู้เรียน โดยคำนึงถึงหลักจิตวิทยาพัฒนาการ และจิตวิทยาการเรียนรู้ ทั้งนี้ในแต่ละคาบเวลาเรียนนั้นไม่ควรใช้เวลานานเกินความสนใจของผู้เรียน สถานศึกษาต้องจัดการเรียนรู้ให้ครบทุกกลุ่มสาระในลักษณะบูรณาการที่มีภาษาไทย และคณิตศาสตร์เป็นหลัก เน้นการเรียนรู้ตามสภาพจริงมีความสุขสนุกสนานได้ปฏิบัติจริง เพื่อพัฒนาความเป็นมนุษย์

ทักษะพื้นฐานการติดต่อสื่อสารในการคิดคำนวณ การคิดวิเคราะห์ และพัฒนาลักษณะนิสัย และสุนทรียภาพ

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 การจัดการเรียนมีลักษณะคล้ายกับช่วงชั้นที่ 1 แต่จะเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนในสิ่งที่ตนสนใจ มุ่งเน้นทักษะการทำงานเป็นกลุ่มการสอนแบบบูรณาการ โครงการ การใช้หัวเรื่องในการจัดการเรียนการสอน เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิด การค้นคว้า แสวงหาความรู้ สร้างความรู้ด้วยตนเอง สามารถสร้างสรรค์ผลงานแล้วนำไป แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่น

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 การจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ที่มีหลักการทฤษฎีที่ยาก ซับซ้อน อาจแยกจัดเฉพาะ และควรเน้นการจัดการเรียนรู้แบบโครงการมากขึ้น เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนเกิดความคิด ความเข้าใจ และรู้จักตนเองในด้านความสามารถ ความถนัดเพื่อเตรียมตัวเข้าสู่อาชีพ สถานศึกษาต้องจัดบรรยากาศการเรียนรู้ให้เหมาะสม

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 การจัดการเรียนรู้เริ่มเน้นเข้าสู่เฉพาะทางมากขึ้น มุ่งเน้นความสามารถ ความคิดระดับสูง ความถนัด และความต้องการของผู้เรียน ทั้งในด้านอาชีพการศึกษาเฉพาะทาง ตลอดจนจบการศึกษาต่อ

สำหรับการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ให้ยึดหยุ่นวิธีการจัดการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสมกับผู้เรียน สถานศึกษา และความต้องการของท้องถิ่น

3.5 สื่อการเรียนรู้

การจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และหลักสูตรสถานศึกษา มุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และใช้เวลาอย่างสร้างสรรค์รวมทั้งมีความยืดหยุ่น สนองความต้องการของผู้เรียน ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกเวลา ทุกสถานที่และเรียนรู้ได้จากสื่อการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ทุกประเภทรวมทั้งจากเครือข่ายการเรียนรู้ต่างๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ชุมชน และแหล่งอื่น ๆ เน้นสื่อที่ผู้เรียนและผู้สอนใช้ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ผู้เรียนผู้สอนสามารถจัดทำและพัฒนาสื่อการเรียนรู้ขึ้นเองหรือนำสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่รอบตัว และในระบบสารสนเทศมาใช้ในการเรียนรู้โดยใช้วิจารณญาณในการเลือกใช้สื่อ และแหล่งความรู้ โดยเฉพาะหนังสือเรียน ควรมีเนื้อหาสาระครอบคลุมตลอดช่วงชั้นสื่อสิ่งพิมพ์ควรจัดให้มีอย่างเพียงพอ ทั้งนี้ควรให้ผู้เรียนสามารถยืมได้จากศูนย์สื่อ หรือห้องสมุดของสถานศึกษา

ลักษณะของสื่อการเรียนรู้ที่จะนำมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ควรมีความหลากหลายทั้งสื่อธรรมชาติ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อเทคโนโลยี และสื่ออื่น ๆ ซึ่งช่วยส่งเสริมให้

การเรียนรู้เป็นไปอย่างมีคุณค่า น่าสนใจ ชวนคิด ชวนติดตาม เข้าใจง่าย และรวดเร็วขึ้น รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักวิธีการแสวงหาความรู้ เกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวาง ลึกซึ้งและต่อเนื่องตลอดเวลาเพื่อให้เกิดการใช้สื่อการเรียนรู้เป็นไปตามแนวการจัดการเรียนรู้ และพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง สถานศึกษาหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และผู้มีหน้าที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานควรดำเนินการดังนี้

1. จัดทำและจัดหาสิ่งที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้เป็นสื่อการเรียนรู้
2. ศึกษา ค้นคว้า วิจัย เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน
3. จัดทำและจัดหาสื่อการเรียนรู้ สำหรับการศึกษาค้นคว้าของผู้เรียน และสำหรับเสริมความรู้ของผู้สอน
4. ศึกษาวิธีการเลือกและการใช้สื่อการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพเหมาะสม หลากหลาย และสอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ ธรรมชาติของสาระการเรียนรู้ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน
5. ศึกษาวิธีการวิเคราะห์และประเมินคุณภาพมาตรฐานสื่อการเรียนรู้ที่จัดทำขึ้นเอง และที่เลือกนำมาใช้ประกอบการเรียนรู้ โดยมีการวิเคราะห์และประเมินสื่อการเรียนรู้ที่ใช้อยู่กันอย่างสม่ำเสมอ
6. จัดหาหรือจัดให้มีแหล่งการเรียนรู้ ศูนย์สื่อการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ในสถานศึกษาและในชุมชน เพื่อการศึกษาค้นคว้าแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้
7. จัดให้มีเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาท้องถิ่น ชุมชน และสังคมอื่น

3.6 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ให้ผู้สอนใช้พัฒนาคุณภาพผู้เรียนเพราะจะช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศที่แสดงพัฒนาการ ความก้าวหน้า และความสำเร็จทางการเรียนของผู้เรียน รวมทั้งข้อมูลที่จะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มตามศักยภาพ

สถานศึกษาในฐานะผู้รับผิดชอบจัดการศึกษา จะต้องจัดทำหลักเกณฑ์ และแนวปฏิบัติในการวัดและประเมินผลการเรียนของสถานศึกษา เพื่อให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายถือปฏิบัติร่วมกัน และเป็นไปในมาตรฐานเดียวกัน สถานศึกษาต้องมีผลการเรียนรู้ของ

ผู้เรียนจากการวัดและประเมินผลทั้งในระดับชั้นเรียนและระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่ การศึกษาและระดับชาติตลอดจนการประเมินภายนอก เพื่อใช้เป็นข้อมูลสร้างความมั่นใจ เกี่ยวกับคุณภาพของผู้เรียนแก่ผู้เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษา

การวัดและประเมินระดับชั้นเรียน มีจุดหมายสำคัญของการประเมินระดับ ชั้นเรียน คือ มุ่งหาคำตอบว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าทั้งด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณธรรม และค่านิยมอันพึงประสงค์ อันเป็นผลเนื่องจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือไม่ เพียงใด ดังนั้นการวัดและประเมินผลจึงต้องใช้วิธีการที่หลากหลาย เน้นการปฏิบัติให้ สอดคล้องและเหมาะสมกับสาระการเรียนรู้กระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนและสามารถ ดำเนินการอย่างต่อเนื่องควบคู่ไปในกิจกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยประเมินความประพฤติ พฤติกรรม การเรียน การร่วมกิจกรรม และผลงานจากโครงการหรือเพิ่มสะสมผลงาน ผู้ใช้ ผลการประเมินในระดับชั้นเรียนที่สำคัญ คือตัวผู้เรียนผู้สอนและพ่อแม่ผู้ปกครอง จำเป็นต้อง มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วิธีการและค้นหาข้อมูลเกณฑ์ต่างๆ ที่จะทำให้สะท้อน ให้เห็นภาพสัมฤทธิ์ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เรียนจะทราบระดับความก้าวหน้า ความสำเร็จของตน ครูผู้สอนจะเข้าใจความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน แต่ละกลุ่มสามารถ ให้ระดับคะแนนหรือจัดกลุ่มผู้เรียน รวมทั้งประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของ ตนเองได้ขณะที่พ่อแม่ ผู้ปกครอง จะได้ทราบระดับความสำเร็จของผู้เรียน สถานศึกษาเป็นผู้ กำหนดหลักเกณฑ์การประเมินโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

การประเมินผลระดับสถานศึกษา เป็นการประเมินเพื่อตรวจสอบความก้าวหน้า ด้านการเรียนรู้เป็นรายชั้นปี และช่วงชั้นสถานศึกษานำข้อมูลที่ได้นี้ไปใช้เป็นแนวทางในการ ปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน และคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานการเรียนรู้ รวมทั้งนำผลการประเมินรายช่วงชั้นไปพิจารณาตัดสินการเลื่อนช่วงชั้น กรณีผู้เรียน ไม่ผ่าน มาตรฐานการเรียนรู้ของกลุ่มสาระต่าง ๆ สถานศึกษาต้องจัดให้มีการเรียนการสอนซ่อมเสริม และจัดให้มีการประเมินผลการเรียนรู้ด้วย

การประเมินคุณภาพระดับชาติ สถานศึกษาต้องจัดผู้เรียนทุกคนที่เรียนในปี สุดท้ายของแต่ละช่วงชั้น ได้แก่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เข้ารับการประเมินคุณภาพระดับชาติ ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ที่สำคัญ ได้แก่ ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ภาษาอังกฤษ และกลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นๆ ตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดต่อไป ข้อมูล ที่ได้จากการประเมิน จะนำไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน และคุณภาพการจัด การศึกษาของสถานศึกษาแต่ละแห่ง

3.7 การออกแบบการเรียนการสอน

จากสาระการเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง รายปีหรือรายภาค สถานศึกษา ต้องมอบหมายให้ผู้สอนทุกคนออกแบบการเรียนการสอน โดยคาดหวังว่าผู้เรียนควรจะ สามารถทำอะไรได้ เช่น ช่วงชั้นที่ 1 ซึ่งมีชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 , 2 และ 3 นั้น ผู้เรียน จะเรียนรู้สาระเรื่องที่กำหนดได้ในระดับใด ยกตัวอย่างวิชาคณิตศาสตร์ ที่มีสาระที่ 1 : จำนวนและการดำเนินการและมีมาตรฐาน ค 1.1 : เข้าใจถึงความหลากหลายการแสดง จำนวนและการใช้จำนวนในชีวิตจริง ผู้เรียนในช่วงชั้นนี้จะสามารถทำอะไรได้ เช่น ในช่วง ชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นไว้ข้อหนึ่งว่า มีความคิด รวบรวมและความรู้สึกเชิงจำนวนเกี่ยวกับจำนวนนับศูนย์ และผู้เรียนในช่วงชั้นนี้จะมี ความสามารถอย่างไร เช่น ผู้เรียนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สามารถนับได้ 1 ถึง 100 และมากกว่า เป็นต้น และออกแบบการเรียนรู้จะต้องให้ผู้เรียนพัฒนาได้ทั้งด้านความรู้ ความคิด ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อคณิตศาสตร์และสังคม

3.8 การกำหนดเวลาเรียน

ในการจัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี นั้น สถานศึกษาต้องตระหนักถึงความ จำเป็นที่จะต้องจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ โดยเน้น ให้ผู้เรียนมีทักษะในด้านการอ่าน การเขียน การคิดเลข การคิดวิเคราะห์ และการใช้ คอมพิวเตอร์ ด้วยวิธีการสอนที่ยึดหัวข้อเรื่องจากกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์หรือสังคม ศึกษาเป็นหลักตามความเหมาะสมของท้องถิ่น บูรณาการเรียนรู้ด้วยกลุ่มสาระต่าง ๆ เข้ากับ หัวข้อเรื่องที่เรียนอย่างสมดุลควรกำหนดจำนวนเวลาเรียนสำหรับสาระการเรียนรู้รายปีดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 – 3 และช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ควรกำหนดจำนวนเวลาสำหรับการเรียนตามสาระการเรียนรู้รายปี ให้เหมาะสมและ สอดคล้องกับความจำเป็นในการสอนเพื่อเน้นทักษะพื้นฐาน เช่น การอ่าน การเขียน การคิดเลข และการคิดวิเคราะห์โดยเฉพาะช่วงชั้นที่ 1 ซึ่งจะต้องจัดให้ผู้เรียนเรียนอย่างสนุก เพลิดเพลิน ซึ่งในแต่ละคาบเวลาไม่ควรใช้เวลายาวเกินความสนใจของผู้เรียน นอกจากผู้สอน จะจัดให้เป็นกิจกรรม เช่น การฝึกให้เขียนหนังสือเป็นเล่ม เป็นต้น

การเรียนการสอนควรดำเนินไปตามความสนใจของผู้เรียนในช่วงชั้นที่ 1 ผู้สอนควรเข้าใจจิตวิทยาการสอนเด็กเล็กอย่างลึกซึ้ง สามารถบูรณาการกลุ่มสาระการเรียนรู้ ต่าง ๆ ให้ผสมกลมกลืนตอบสนองต่อชีวิตที่อยากรู้อยากเห็นของเด็กโดยเฉพาะแต่ต้องไม่ลืม มุ่งเน้นทักษะพื้นฐานดังกล่าว สำหรับในช่วงชั้นที่ 2 ผู้เรียนซึ่งได้ผ่านการเรียนการเล่นเป็น

กลุ่มมาแล้ว ในช่วงชั้นนี้จึงมุ่งเน้นให้ผู้เรียนทำงานเป็นทีม การสอนตามหัวข้อเรื่องจึงเป็นเรื่องสำคัญ หัวข้อเรื่องขนาดใหญ่สามารถจัดทำเป็นหัวข้อย่อย ทำให้ผู้เรียนรับผิดชอบไปศึกษาค้นคว้าตามหัวข้อย่อยเหล่านี้ เป็นการสร้างความรู้ของตนเองและใช้กระบวนการวิจัยควบคู่การเรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และนำผลงานมาแสดง ทำให้ผู้เรียนทุกคนได้เรียนรู้ผลงานของกันและกันในรูปแบบเพิ่มสะสมผลงาน

การเรียนในช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 3 ซึ่งเป็นช่วงชั้นสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับเป็นการเรียนที่มุ่งพัฒนาความสามารถ ความถนัดและความสนใจของผู้เรียน สถานศึกษานอกจากจะทบทวนการเรียนรู้ในกลุ่มสาระต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้ตามมาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่กำหนดไว้แล้ว จะต้องจัดการเรียนเป็นแบบบูรณาการเป็นโครงการมากขึ้น เป็นการเริ่มทำให้ผู้เรียนได้เข้าใจการศึกษาสู่โลกของการทำงานตามความต้องการของท้องถิ่นและสังคม นวัตกรรมด้านการสอนและประสบการณ์ในการทำงานต่าง ๆ แม้การเรียนภาษาจะสามารถเป็นช่องทางสู่โลกของการทำงานได้ และต้องชี้แจงให้ผู้เรียนได้ทราบว่สังคมในอนาคตจะต้องอยู่บนรากฐานของความรู้ สถานศึกษาจึงต้องจัดบรรยากาศให้อยู่ในสภาพแห่งการเรียนรู้ที่สมบูรณ์เป็นตัวอย่างแก่สังคม และควรจัดรายวิชาหรือโครงการที่สนองความถนัด ความสนใจของผู้เรียนเพิ่มขึ้นด้วย

การเรียนในช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 ซึ่งเป็นช่วงชั้นสุดท้ายของการศึกษาขั้นพื้นฐาน สถานศึกษาต้องจัดการเรียนรู้ เพื่อเตรียมตัวให้ผู้เรียนมีความพร้อมในด้านการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นหรือการประกอบอาชีพ ดังนั้นสถานศึกษาควรจัดการเรียนการสอน เพื่อมุ่งส่งเสริมความถนัดและความสนใจของผู้เรียนในลักษณะรายวิชาหรือ โครงการ

3.9 แนวทางการจัดหลักสูตรสถานศึกษา

เพื่อให้การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ดำเนินไปด้วยดีบรรลุตามที่คาดหวัง จึงกำหนดแนวทางการดำเนินงานดังนี้

3.9.1 การจัดทำสาระของหลักสูตร

1) กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาค โดยวิเคราะห์จากมาตรฐานการเรียนรู้ มาจัดเป็นผลการเรียนรู้ การเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคที่ระบุถึงความรู้ ความสามารถของผู้เรียน ซึ่งจะเกิดขึ้นหลังจากการเรียนรู้ในแต่ละปีหรือภาคนั้น

การกำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคของสาระการเรียนรู้ของรายวิชาที่มีความเข้ม (Honour Course) ให้สถานศึกษากำหนดไว้ตามความเหมาะสม สอดคล้องกับรายวิชาที่จะจัด

2) กำหนดสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค โดยวิเคราะห์จากผล การเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคที่กำหนดไว้ในข้อ 1) ให้สอดคล้องกับสาระและ มาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น รวมทั้งสอดคล้องกับสภาพและ ความต้องการของท้องถิ่นและของชุมชน

3) กำหนดเวลาหรือจำนวนหน่วยกิต สำหรับสาระการเรียนรู้รายภาคทั้ง สาระการเรียนรู้พื้นฐานและสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษากำหนดเพิ่มเติมขึ้นดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 3 ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 - 6 และช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 กำหนดสาระการเรียนรู้เป็นรายปี และกำหนดจำนวนเวลาเรียนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับมาตรฐานและสาระการเรียนรู้

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 กำหนดสาระการเรียนรู้เป็น รายภาคและกำหนดจำนวนหน่วยกิตให้เหมาะสมสอดคล้องกับมาตรฐานและสาระการเรียนรู้

ในการกำหนดจำนวนหน่วยกิตของสาระการเรียนรู้รายภาค สำหรับ ช่วงชั้นที่ 1 ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 - 6 ในเกณฑ์การพิจารณาที่ใช้เวลาจัดการ เรียนรู้ 40 ชั่วโมงต่อภาคเรียนมีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต

สาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาจัดทำเพิ่มขึ้นซึ่งเป็นรายวิชาเฉพาะของ สายอาชีพหรือโปรแกรมเฉพาะทางอื่น ๆ ใช้เกณฑ์การพิจารณา คือ สาระการเรียนรู้ที่ใช้เวลา จัดการเรียนรู้ระหว่าง 40 - 60 ชั่วโมงต่อภาคเรียน มีค่าเท่ากับ 1 หน่วยกิต ทั้งนี้สถานศึกษา สามารถกำหนดได้ตามความเหมาะสม และใช้หลักเกณฑ์เดียวกัน

4) จัดทำคำอธิบายรายวิชา โดยการนำผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือ รายภาค สาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค รวมทั้งเวลาและจำนวนหน่วยกิตที่กำหนดตามข้อ 1) 2) และ 3) มาเขียนเป็นคำอธิบายรายวิชา โดยให้ประกอบด้วย ชื่อรายวิชา จำนวนเวลา หรือจำนวนหน่วยกิตมาตรฐานการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ของรายวิชานั้น ๆ

สำหรับชื่อรายวิชามีแนวทางในการกำหนดดังนี้ ชื่อของวิชาสาระ การเรียนรู้ให้ใช้ตามชื่อกลุ่มสาระการเรียนรู้ ส่วนชื่อที่สถานศึกษาจัดทำเพิ่มเติมสามารถ กำหนดได้ตามความเหมาะสม ทั้งนี้ต้องสื่อความหมายได้ชัดเจน มีความสอดคล้องกับสาระ การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในรายวิชานั้น

5) จัดทำหน่วยการเรียนรู้ โดยการนำเอาสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค ที่กำหนดไว้ไปบูรณาการจัดทำเป็นหน่วยการเรียนรู้หน่วยย่อย ๆ เพื่อความสะดวกใน การจัดการเรียนรู้และผู้เรียนได้เรียนรู้ในลักษณะองค์รวม หน่วยการเรียนรู้ แต่ละหน่วย ประกอบด้วย มาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ และจำนวนเวลาสำหรับจัดการเรียนรู้

ซึ่งเมื่อเรียนครบทุกหน่วยย่อยแล้วผู้เรียนสามารถบรรลุตามผลการเรียนรู้ที่คาดหวังรายปีหรือรายภาคของทุกรายวิชาในการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ อาจบูรณาการทั้งภายในและระหว่างสาระการเรียนรู้หรือเป็นการบูรณาการเฉพาะเรื่องตามลักษณะสาระการเรียนรู้หรือเป็นการบูรณาการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียน โดยพิจารณาจากมาตรฐานการเรียนรู้ที่มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กัน การจัดการเรียนรู้สำหรับหน่วยการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้น สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ โดยการปฏิบัติโครงการอย่างน้อย 1 โครงการ

6) จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ โดยวิเคราะห์จากคำอธิบายรายวิชา รายปีหรือรายภาคและหน่วยการเรียนรู้ที่จัดทำ กำหนดเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนและผู้สอน

3.9.2 การจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

สถานศึกษาต้องจัดให้ผู้เรียนทุกคนเข้าร่วมกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยวุฒิภาวะ และความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียน โดยคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

- 1) การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเกื้อกูลส่งเสริมการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ เช่น การบูรณาการโครงการ องค์ความรู้จากกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นต้น
- 2) จัดกิจกรรมตามความสนใจ ความถนัดตามธรรมชาติ และความสามารถ ความต้องการ ของผู้เรียนและชุมชน เช่น ชมรมทางวิชาการต่าง ๆ เป็นต้น
- 3) จัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกในการทำประโยชน์ต่อสังคม เช่น กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี เป็นต้น
- 4) จัดกิจกรรมประเภทบริการด้านต่าง ๆ ฝึกการทำงานที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม
- 5) การประเมินผลการปฏิบัติกิจกรรมอย่างเป็นระบบ โดยให้ถือว่าเป็นเกณฑ์ประเมินผลการผ่านช่วงชั้นเรียน

3.9.3. การกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์

สถานศึกษาต้องร่วมกับชุมชน กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่สถานศึกษาจะกำหนดเป็นคุณลักษณะอันพึงประสงค์นั้นสามารถกำหนดขึ้นได้ตามความต้องการ โดยให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความจำเป็นที่จะต้องมีการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมดังกล่าวให้แก่ผู้เรียนเพิ่มจากที่กำหนดไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ

ในแต่ละภาคเรียนหรือปีการศึกษา ครูผู้สอนต้องจัดให้มีการวัดและประเมินผลรวมด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โดยเป็นการประเมินเชิงวินิจฉัยเพื่อการปรับปรุงพัฒนาและการส่งต่อ ทั้งนี้ควรประสานสัมพันธ์กับผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องร่วมกันประเมินคุณลักษณะ อันพึงประสงค์รายปี/รายภาค

ในแต่ละช่วงชั้น สถานศึกษาต้องจัดให้มีการวัดและประเมินผลรวมด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เพื่อทราบความก้าวหน้าและพัฒนาการของผู้เรียน สถานศึกษาจะได้นำไปกำหนดแผนกลยุทธ์ในการปรับปรุงพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนให้ เป็นไปตามเป้าหมายแนวทางการจัดวัดและประเมินผลด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้ เป็นไปตามที่สถานศึกษากำหนด

3.10 การกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงาน

ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีหลักการที่สำคัญในการให้ทุกส่วน ทุกฝ่ายในสังคม มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา และกระจายอำนาจ การศึกษาลงไปยังท้องถิ่นโดยตรง โดยเฉพาะสถานศึกษาซึ่งเป็นผู้จัดการเรียนการสอน ดังนั้น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เพื่อให้ได้ผลผลิตทางการศึกษา คือ ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดและสอดคล้องกับ ความต้องการของชุมชนและสังคมจำเป็นต้องมีระบบการกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงาน ผลการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ทุกกลุ่มทุกฝ่ายมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษา เห็นความก้าวหน้า ปัญหา อุปสรรค ตลอดจนให้ความร่วมมือ ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนการวางแผน และดำเนินงานการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพอย่างแท้จริง

การกำกับ ติดตาม ประเมินและรายงานผลการจัดการศึกษาเป็นกระบวนการ ที่เป็นกลไกหนึ่งของการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามที่มาตรฐานกำหนด โดยต้อง มีการดำเนินการที่เป็นระบบเครือข่าย ครอบคลุมทั้งหน่วยงานภายในและภายนอกกระทรวง ตั้งแต่ระดับชาติ เขตพื้นที่และสถานศึกษา ในรูปแบบของคณะกรรมการที่มาจากบุคคล ทุกระดับ และทุกอาชีพ ในการกำหนดดูแลและประเมินผลต้องมีการรายงานผลจากบุคคล ทุกระดับให้ทุกฝ่ายรวมทั้งประชาชนทั่วไปทราบ เพื่อค้นหาหาแนวทางร่วมกันพัฒนาคุณภาพ ต่อไป

เพื่อให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษามีคุณภาพอย่างแท้จริง ต้องมีการ ประเมินผล การจัดการศึกษา ทั้งระดับชาติ เขตพื้นที่ และสถานศึกษา

4. ความเป็นมาของระบบประกันคุณภาพ

ประวัติการประกันคุณภาพการศึกษาไทย

ปัญหาคุณภาพการศึกษาไทย เป็นที่ทราบกันดีว่าการศึกษาไทยมีปัญหาเรื่องคุณภาพอย่างมากไม่ว่าจะเป็นการประเมินในยุคใดสมัยใด หรือประเมินโดยใคร โดยเฉพาะโรงเรียนในชนบทคุณภาพการศึกษาอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำมาก และเป็นปัญหาที่สำคัญของการจัดการศึกษาไทยต่อเนื่องกันมายาวนานถึงแม้ว่าในช่วงแรก ๆ เราจะให้ความสำคัญกับการขยายการศึกษาในเชิงปริมาณเพื่อจะให้คนไทยได้มีโอกาสเรียนรู้ที่เท่าเทียมกัน แต่เรื่อง “คุณภาพการศึกษา” ก็เป็นเรื่องสำคัญแต่ในระยะเวลาที่ผ่านมาได้รับความสนใจไม่มากนัก

จะเห็นได้ว่าบนเส้นทางแห่งการพัฒนาคุณภาพและการศึกษาไทยที่ผ่านมา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ส่วนราชการต่าง ๆ และนักวิชาการจำนวนมาก ได้ดำเนินงานต่าง ๆ มาอย่างเป็นระบบ เริ่มตั้งแต่การศึกษา เพื่อสร้างองค์ความรู้เรื่องคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษา มีการเตรียมความพร้อมบุคลากร ทั้งในรูปการให้การศึกษา ฝึกอบรม การจัดทำโครงการนำร่องและการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เพื่อที่จะให้คนในวงการศึกษามีความรู้ความเข้าใจเห็นความสำคัญและพร้อมที่จะนำระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเข้าสู่ระบบการศึกษาไทย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มาตรา 48 กำหนดเรื่องการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาไว้ว่าให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

ศิริวรรณ ดีไพบูลย์ (2523 : บทคัดย่อ) ได้มาเรื่องปัญหาการใช้หลักสูตร ประถมศึกษา พ.ศ. 2521 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ในเขตการศึกษาปีที่ 2 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจในรายละเอียดต่างๆ ค่อนข้างมาก แต่ครูที่สอนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความรู้ความเข้าใจในรายละเอียดต่าง ๆ น้อย อันเนื่องมาจากไม่ได้รับความช่วยเหลือและความร่วมมือ จากผู้บริหารเท่าที่ควร ส่วนด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียน และครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 พบปัญหาความไม่เหมาะสมของกิจกรรมการเรียนการสอนกับท้องถิ่น สถานที่เรียนคับแคบไม่สะดวกต่อการจัดกิจกรรม แผนการสอนมีมากเกินไป

ยุพา ประถมภักุ และคณะ (2525 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัญหา อุปสรรค และความต้องการความช่วยเหลือของครูเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 พบว่า ปัญหาด้านการบริการคือ ในการพิจารณาความดีความชอบ ผู้บริหารไม่พิจารณาผลงานด้านการเรียนการสอน ปัญหาด้านการเรียนการสอนคือ ครูไม่สามารถปฏิบัติตามแผนการสอนได้ครบถ้วนเนื่องจากเวลาไม่พอกิจกรรมที่เสนอแนะไม่เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น ครูไม่ถนัดสอนวิชาเฉพาะ การให้คำแนะนำในการปฏิบัติงานยังไม่เพียงพอ ปัญหาเกี่ยวกับการจัดทำและใช้อุปกรณ์การสอนคือ ขาดงบประมาณ ไม่มีเวลา และไม่มีความสามารถจะทำอุปกรณ์ได้ ปัญหาด้านวัสดุ คือขาดเครื่องมือที่จะใช้วัดผลอย่างมีประสิทธิภาพ

สงคราม จิตต์สงวน (2529 : 148) ได้ทำการศึกษาปัญหาด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดจันทบุรี พบว่า ข้าราชการครูมีทัศนคติต่อปัญหาเพื่อพัฒนาองค์การด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ไม่มีข้อใดที่มีปัญหาในระดับสูง ส่วนข้อที่มีปัญหาระดับปานกลาง คือ โรงเรียนไม่มีห้องพักรู ห้องพยาบาล ห้องดนตรี นาฏศิลป์ แยกออกเป็นเอกเทศ ห้องเรียนมีเครื่องใช้ที่จำเป็น เช่น ถังน้ำดื่ม ที่ใส่ขยะไม่เพียงพอ ส่วนข้อที่มีปัญหาระดับต่ำคือ โรงเรียนไม่ได้จัดบริเวณพักผ่อน เช่น สวนหย่อม สนามเด็กเล่น เป็นต้น ห้องเรียนไม่สามารถจัดให้เหมาะสมตามสภาพการเรียนการสอนได้ ห้องเรียนไม่ได้จัดมุมหนังสือหรือประสบการณ์อื่นๆ เพื่อให้เป็นสภาพแวดล้อมทางวิชาการที่ดี

อุ้นจิตร มีมั่งคั่ง (2530 : 134 – 145) ศึกษาปัญหาและความต้องการในการดำเนินงานห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนของครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ปีการศึกษา 2529 กลุ่มตัวอย่างเป็นครูบรรณารักษ์ ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา จากโรงเรียน 510 โรงเรียน จำนวน 510 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และทดสอบสมมติฐานด้วย t - test ผลการศึกษาพบว่า

1. ระดับปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดกลุ่มโรงเรียน ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ที่มีที่ตั้งกลุ่มอยู่ในเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาลมีปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนอยู่ในระดับมาก 1 ด้าน ระดับปานกลาง 4 ด้าน ด้านที่มีปัญหาอยู่ในระดับมาก คือด้านงานเทคนิค ครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียน

ประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ที่มีที่ตั้งกลุ่มอยู่นอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล มีปัญหา การดำเนินงานห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง 5 ด้าน คือ ด้านคณะผู้ดำเนินงาน ภายในกลุ่มโรงเรียน ด้านการดำเนินงาน ด้านงานเทคนิค ด้านการยืมกระเป่าหนังสือ และ ด้านหนังสือและวัสดุอุปกรณ์

2. ระดับความต้องการในการดำเนินงานห้องสมุดกลุ่มโรงเรียน ครู บรรณารักษ์ห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ที่มีที่ตั้งกลุ่มอยู่ในเขต เทศบาลหรือสุขาภิบาล และที่มีที่ตั้งกลุ่มอยู่นอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล มีความต้องการ ในการดำเนินงานห้องสมุดกลุ่มโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลางหมดทั้ง 5 ด้าน คือ ด้านคณะ ผู้ดำเนินงานภายในกลุ่มโรงเรียน ด้านดำเนินงาน ด้านงานเทคนิค ด้านการยืมกระเป่าหนังสือ และด้านหนังสือและวัสดุอุปกรณ์

3. ผลการเปรียบเทียบปัญหาผลการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนระหว่าง ครูบรรณารักษ์ ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา อยู่ในเขตเทศบาลหรือ เขตสุขาภิบาล และนอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล โดยใช้ระดับนัยสำคัญ .05 พบว่า มีปัญหาแตกต่างกันอยู่ 1 ด้าน คือ ด้านการยืมกระเป่าหนังสือ นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

4. ผลการเปรียบเทียบความต้องการในการดำเนินงานห้องสมุดกลุ่ม โรงเรียนระหว่างครูบรรณารักษ์ห้องสมุดโรงเรียนประถมศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ที่อยู่ใน เขตเทศบาลเมืองหรือสุขาภิบาลและนอกเขตเทศบาลหรือสุขาภิบาล โดยใช้ระดับนัยสำคัญ .05 พบว่ามีความต้องการไม่แตกต่างกัน

ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ (2533 : ม.ป.ป.) ได้ทำการศึกษาสภาพการ ใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ของโรงเรียนร่วม พัฒนาการใช้หลักสูตรในปีการศึกษา 2533 พบว่า โรงเรียนส่วนใหญ่ (70.72 %) มีปัญหาใน การใช้หลักสูตรฉบับปรับปรุงบ้างแต่ไม่มากนักปัญหาที่พบเป็นเรื่องการจัดการเรียนการสอน ตามแนวทางของหลักสูตร การวัดและประเมินผล การเตรียมการต่าง ๆ เพื่อใช้หลักสูตรฉบับ ปรับปรุง และเรื่องเอกสารหลักสูตรตามลำดับ ซึ่งโรงเรียนส่วนใหญ่ (94.07%) รายงานว่า ได้แก้ไขปัญหาด้วยความร่วมมือกันระหว่างผู้บริหารและคณะครู- อาจารย์ในโรงเรียน

ในด้านคุณภาพที่พึงประสงค์ของหลักสูตรฉบับปรับปรุงนี้ โรงเรียนประมาณ ร้อยละ 30 แจ้งว่า นักเรียนมีพัฒนาการในคุณภาพที่พึงประสงค์ของหลักสูตรฉบับปรับปรุง ครบถ้วนทุกประการ ส่วนโรงเรียนที่เหลือ ยังมีนักเรียนซึ่งมีคุณภาพที่พึงประสงค์ของ

หลักสูตรบางประการยังไม่บรรลุ ซึ่งคุณภาพบางประการตามลำดับความถี่สูงที่นักเรียนยังไม่บรรลุ ได้แก่

1. ความสามารถในการแก้ปัญหาได้อย่างมีระบบ ทั้งที่เกี่ยวกับงานอาชีพ และการพัฒนาสังคม
2. การแสวงหาแนวทางปฏิบัติใหม่ ๆ ให้ได้ผลงานที่ดีขึ้นกว่าเดิม รวมทั้งการนำเอาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาช่วยเสริมการพัฒนา
3. ความสามารถในการคาดหมายการเปลี่ยนแปลงในสังคม สิ่งแวดล้อม และปฏิบัติตนได้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ
4. การมีค่านิยมในการเสียสละ ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ช่วยเหลือผู้อื่น ด้วยความยินดีเป็นประจำ
5. การมีค่านิยมในการประกอบอาชีพสุจริต ปรับปรุงอาชีพให้ก้าวหน้า อยู่เสมอสำหรับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน โดยเฉลี่ยทั้งโรงเรียนนั้น พบว่ากลุ่มทักษะ ภาษาไทย กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย และกลุ่มการทำงาน และพื้นฐานอาชีพมีโรงเรียนประมาณร้อยละ 52 - 56 ที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เฉลี่ยอยู่ในระดับดีคิดเป็นร้อยละ 70 - 79 ส่วนกลุ่มทักษะคณิตศาสตร์และกลุ่มประสบการณ์ พิเศษนั้น มีโรงเรียนประมาณร้อยละ 46 และ 43 ตามลำดับ ที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

สรุป น้อยจันทร์ (2534 : 238-245) ศึกษาสภาพปัญหาการปฏิบัติตาม ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียนของครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในโครงการนำร่องการขยาย โอกาสทางการศึกษาภาคบังคับ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ปีการศึกษา 2533 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 172 คน จากโรงเรียน 29 โรงเรียน ใช้ แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านสภาพการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการ ประเมินผลการเรียน
 - 1.1 ครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีการปฏิบัติในระดับมากในหมวด หลักการในการประเมินผลการเรียนและหมวดวิธีการประเมินผลการเรียน ส่วนในหมวดการ ตัดสินผลการเรียน หมวดการโอนผลการเรียน และหมวดหน้าที่ของสถานศึกษามีการปฏิบัติ ในระดับน้อย

1.2 เมื่อจำแนกครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามวุฒิทางการศึกษา ของครู พบว่า ทั้งครูวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี และครูวุฒิปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี ต่างมีการปฏิบัติในระดับมากในหมวดหลักการในการประเมินผลการเรียนและหมวดวิธีการ ประเมินผลการเรียนส่วนในหมวดการตัดสินผลการเรียน หมวดการโอนผลการเรียนและ หมวดหน้าที่ของสถานศึกษาต่างมีการปฏิบัติในระดับน้อย

1.3 เมื่อจำแนกครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามกลุ่มวิชาที่ครูทำ การสอน วิชาศิลปศึกษามีการปฏิบัติในระดับมากทุกหมวด กลุ่มวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพ มีการปฏิบัติในระดับน้อยในหมวดการตัดสินผลการเรียน ส่วนในหมวดอื่นๆ มีการปฏิบัติ ในระดับมาก กลุ่มวิชาภาษาไทยมีการปฏิบัติในระดับน้อยในหมวดการตัดสินผลการเรียนและ หมวดหน้าที่ของสถานศึกษา ส่วนในหมวดอื่น ๆ มีการปฏิบัติในระดับมาก สำหรับกลุ่ม คณิตศาสตร์ กลุ่มวิชาสังคม กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ กลุ่มวิชาพลานามัย และกลุ่มวิชาภาษา ต่างประเทศต่างมีการปฏิบัติในระดับมากในหมวดหน้าที่ของสถานศึกษาและหมวดวิธีการ ประเมินผลการเรียนส่วนในหมวดอื่นๆ มีการปฏิบัติในระดับน้อย

2. ด้านปัญหาการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการ ประเมินผลการเรียน

2.1. เมื่อจำแนกครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามวุฒิทางการศึกษา ของครู พบว่าครูวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีมีปัญหาในการปฏิบัติในระดับน้อยในหมวดหลักการ ในการประเมินผลการเรียน ส่วนในหมวดอื่น ๆ มีปัญหาในการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด ครูวุฒิปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี มีปัญหาในการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุดทุกหมวด

2.2 เมื่อจำแนกครูผู้สอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามกลุ่มวิชาที่ครูทำ การสอน พบว่า กลุ่มวิชาภาษาไทยไม่มีปัญหาในการปฏิบัติในหมวดการตัดสินผลการเรียน ส่วนในหมวดอื่น ๆ มีปัญหาในการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด กลุ่มวิชาคณิตศาสตร์ไม่มีปัญหา ในการปฏิบัติในหมวดการโอนผลการเรียน ส่วนในหมวดอื่นๆ มีปัญหาในการปฏิบัติใน ระดับน้อยที่สุด กลุ่มวิชาศิลปศึกษา มีปัญหาในการปฏิบัติในระดับน้อยในหมวดหลักการ ในการประเมิน ผลการเรียนส่วนในหมวดอื่นๆ มีปัญหาใน การปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด กลุ่มวิชาพลานามัยมีปัญหาในการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุดในหมวด หลักการในการ ประเมินผลการเรียนและหมวดวิธีการประเมินผลการเรียนส่วนในหมวดอื่น ๆ ไม่มีปัญหาใน การปฏิบัติสำหรับกลุ่มวิชาการงานและอาชีพ กลุ่มวิชาสังคมศึกษา และกลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์ ต่างมีปัญหาในการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุดทุกหมวด

3. ด้านสาเหตุของปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียน มีดังนี้

3.1 หมวดหลักการในการประเมินผลการเรียน ครูให้เหตุผลว่ามีปัญหา คือ ครูไม่เข้าใจหลักการเขียนจุดประสงค์การเรียนรู้ และให้ข้อเสนอแนะว่าควรจัดอบรมเรื่องการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้

3.2 หมวดวิธีการประเมินผลการเรียน ครูให้เหตุผลว่ามีปัญหา คือ ในการสอนหลักสูตรใหม่ เพราะโรงเรียนมัธยมใช้หลักสูตรเก่าจุดประสงค์ไม่ตรงกัน แต่ใช้ข้อสอบชุดเดียวกัน และให้ข้อเสนอแนะว่าให้โรงเรียนมัธยมที่ใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นฉบับปรับปรุง 2533 เป็นโรงเรียนพี่เลี้ยง

3.3 หมวดการตัดสินใจผลการเรียน ครูให้เหตุผลว่ามีปัญหาคือ ครูกลัวนักเรียนสอบตกจึงให้คะแนนเด็กมากเกินไป และให้ข้อเสนอแนะว่าควรแก้ไขเกณฑ์การให้ คะแนนจากการวัดผลด้านต่าง ๆ ให้เหมาะสมตรงกันด้วย

3.4 หมวดการโอนผลการเรียน ครูไม่ได้ระบุสาเหตุของปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาในหมวดนี้

3.5 หมวดหน้าที่ของสถานศึกษา ครูให้เหตุผลว่ามีปัญหาคือ ข้อมูลในการจัดทำระเบียบสะสมไม่มีและไม่มีเวลาสังเกตเด็ก และให้ข้อเสนอแนะว่าควรแต่งตั้งครูผู้ทำหน้าที่จัดทำข้อมูลระเบียบสะสมโดยเฉพาะ

ประสงค์ พรโสภณ (2535 : 106-110) ศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการงานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่และงานความสัมพันธ์กับชุมชนของผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 437 คน ผลการวิจัย พบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัญหาการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาโดยส่วนรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาตามตัวแปรขนาดของโรงเรียนพบว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน ยกเว้นด้านงานกิจการนักเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

2. ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิซึ่งปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และ

ขนาดใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัญหาการปฏิบัติงานของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา โดยส่วนรวมและเป็นรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้าน งานธุรการและการเงินที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยผู้บริหาร โรงเรียนที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดเล็กและขนาดกลางมีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับ ปัญหาในด้านนี้ อยู่ในระดับมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนผู้บริหารที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขนาดกลาง กับขนาดเล็กมีความแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ศุมน อมรวิวัฒน์ (กรมการฝึกหัดครู 2535 : 8) ได้กล่าวถึงปัญหาต่าง ๆ อัน เกิดจากปัจจัยซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษาไว้พอสรุปได้ 2 ประการ คือ ปัญหาที่เกิดจากการนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งรวบรวมจากผลงานวิจัยทั่วประเทศ ไว้ดังนี้

1. ปัญหาที่เกิดจากหลักสูตรแม่บท หลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตร แม่บทมีความซ้ำซ้อนยากต่อการที่บุคลากรผู้เกี่ยวข้องจะเข้าใจได้ง่าย เนื้อหาวิชามีความยาก และไม่สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นยากแก่การปฏิบัติของครูและผู้บริหาร โรงเรียน
2. ปัญหาที่เกิดจากเอกสารประกอบหลักสูตร การส่งเอกสารประกอบ หลักสูตร ถึงโรงเรียนล่าช้าไม่ทันเปิดภาคการศึกษา จำนวนที่จัดส่งไม่เพียงพอกับการใช้ หนังสืออ่านเพิ่มเติมมีน้อยเล่มและแต่ละเล่มแจกเป็นจำนวนน้อยไม่เพียงพอ เนื้อหาและ กิจกรรมในแผนการสอนและคู่มือครูไม่ชัดเจน ซ้ำซ้อนยากต่อการปฏิบัติจริง
3. ปัญหาเกิดจากบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรผู้บริหารโรงเรียน บางส่วนขาดความรู้ความเข้าใจในการใช้หลักสูตร ไม่ได้ทำหน้าที่บริหารใช้หลักสูตรแก่ครู โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวัดและประเมินผลอย่างเหมาะสม ไม่ส่งเสริมการพิจารณาความดี ความชอบพิเศษแก่ครูที่จัดการเรียนการสอนได้ดี
4. ปัญหาเกิดจากครูผู้สอน ครูผู้สอนขาดความพร้อมต่อการใช้หลักสูตร ส่วนหนึ่งไม่เข้าใจวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ประกอบกับครูไม่ถนัดในการสอนบาง กลุ่มประสบการณ์จึงไม่สามารถดัดแปลงหรือยืดหยุ่นกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่าง เหมาะสม
5. ปัญหาที่เกิดจากนักเรียน นักเรียนในชนบทและถิ่นทุรกันดารมีปัญหา การขาดสารอาหารขาดโอกาสที่จะได้รับการเตรียมความพร้อมในชั้นก่อนประถมศึกษา และ

มีปัญหาทางด้านค่านิยมที่ไม่ดีต่อการเรียน ตลอดจนการใช้ภาษาถิ่น เป็นผลทำให้การใช้หลักสูตรประสบปัญหา

6. ปัญหาที่เกิดจากผู้ปกครอง ผู้ปกครองไม่เข้าใจในโครงสร้างของหลักสูตรยังยึดติดกับการสอนตามวิธีที่เคยเรียนมา จึงไม่ส่งเสริมการฝึกทักษะและลักษณะนิสัยแก่เด็กประกอบกับการอบรมเลี้ยงดูไม่เป็นลักษณะประชาธิปไตย ดังนั้น นักเรียนบางส่วนจึงไม่ได้รับการฝึกกระบวนการหม่พวก ขาดความคิดสร้างสรรค์

กองวิจัยทางการศึกษา กรมวิชาการ (2537 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพและการปฏิบัติตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533 โดยการส่งแบบสอบถามให้โรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 292 โรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน 276 โรงเรียน เทศบาล 197 โรงเรียน และโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร 4 โรงเรียน เป็นจำนวนโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 770 โรงเรียน

โดยส่งแบบสอบถามให้โรงเรียนดังกล่าวในเดือนพฤศจิกายน 2535
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ผลการศึกษารูปได้ดังนี้
Rajabhat Mahasarakham University
ในด้านการปฏิบัติตามจุดเน้นของหลักสูตร โรงเรียนได้ประเมินตนเองว่า ได้เน้นให้ครู ฝึกนักเรียนให้มีนิสัยในการใช้ทักษะกระบวนการ 9 ขั้นตอน ซึ่งผ่านเกณฑ์การประเมิน 6 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ไมผ่าน คือ ขั้นตอนที่ 2 3 4 (คิดวิเคราะห์วิจารณ์สร้างทางเลือกอย่างหลากหลายและประเมินและเลือกทางเลือก)

โรงเรียนเอกชนเน้นให้ครูฝึกนักเรียนให้มีนิสัยในการใช้ทักษะกระบวนการผ่านเกณฑ์ทุกขั้นตอน โรงเรียนเทศบาลเน้นให้ครูฝึกนักเรียนให้มีนิสัยในการใช้ทักษะกระบวนการผ่านเกณฑ์ 8 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ไมผ่านเกณฑ์ คือ ตอนที่ 2 (คิดวิเคราะห์วิจารณ์)

ในด้านการปฏิบัติตามวิธีการประเมินผลการเรียน พบว่า โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และเทศบาลมากกว่าร้อยละ 74 จัดให้ครูวางแผนการประเมินผลการเรียนปลายภาคตั้งแต่ต้นปี ในระดับมากอย่างไรก็ตาม ประมาณร้อยละ 83 และร้อยละ 75 ได้ส่งเสริมให้ครูวางแผนประเมินผลการเรียนปลายภาคเรียนก่อนเวลาตามที่ครูจะเห็นสมควรและนำผลการเรียนระหว่างภาคมาใช้ในการประเมินผลปลายภาคเรียนในระดับมาก ทั้งนี้โรงเรียนทุกสังกัดส่วนมาก (ประมาณร้อยละ 70) มีความเห็นว่าการใช้

หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ของโรงเรียนประสบผลสำเร็จในระดับสูง

ในด้านปัญหาและอุปสรรคจากการใช้หลักสูตรของโรงเรียนเรียนลำดับจากปัญหาและอุปสรรคที่พบมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ดังนี้

1. การจัดการเรียนการสอนตามแนวทางของหลักสูตร โรงเรียนมีปัญหาที่สำคัญ ดังนี้

1.1 โรงเรียนได้รับเอกสารหลักสูตร สื่อต่าง ๆ โรงเรียนมีปัญหาที่สำคัญดังนี้

1.2 สื่อการสอน คู่มือครู หนังสือเรียน ไม่เพียงพอ

1.3 ครูส่วนใหญ่ยังไม่เปลี่ยนพฤติกรรมการเรียนการสอน ยังคงสอนยึดตัวครูเป็นศูนย์กลาง

1.4 ครูบางส่วนไม่เข้าใจหลักสูตรชัดเจน

1.5 ขาดการสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด

1.6 ครูมีปัญหาในการจัดทำแผนการสอน ครูยังทำแผนการสอนไม่เป็น

1.7 ครูต้องรับผิดชอบงานอื่นๆ มากเกินไป ทำให้ไม่มีเวลาให้นักเรียนอย่างเพียงพอ

1.8 กลุ่มทักษะภาษาไทยและกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตมีเนื้อหากว้างและมากเกินไป

2. การสอนที่เน้นทักษะกระบวนการ โรงเรียนมีปัญหา ดังนี้

2.1 ครูยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการสอนโดยเน้นทักษะกระบวนการ

2.2 ครูส่วนใหญ่ยังสอนโดยยึดตัวครูเป็นศูนย์กลาง

2.3 ครูยังขาดทักษะในการจัดกิจกรรมที่เน้นทักษะกระบวนการ

2.4 โรงเรียนขาดสื่อ วัสดุ อุปกรณ์การเรียนการสอน

2.5 ครูเขียนแผนการสอนที่เน้นทักษะกระบวนการไม่เป็น

2.6 ครูขาดตัวอย่างแผนการสอนที่เน้นกระบวนการ

2.7 ครูไม่มีเวลาพอที่จะสอนแบบเน้นกระบวนการ

2.8 ครูขาดความมั่นใจที่จะสอนแบบเน้นทักษะกระบวนการ

2.9 สปจ./สปช. เน้นคุณภาพของนักเรียนที่ตัวเลขของผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนมากกว่าเน้นทักษะกระบวนการตามแนวทางของหลักสูตรฉบับปรับปรุง

3. การวัดและประเมินผล โรงเรียนมีปัญหาที่สำคัญดังนี้

- 3.1 ครูมีปัญหาในการจัดทำข้อสอบ เครื่องมือวัด
- 3.2 ครูบางส่วนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผล
- 3.3 ป.01 , 02 โรงเรียนรับล่าช้า หาซื้อยาก
- 3.4 ระเบียบวัดผลและประเมินผลซับซ้อน ครูปฏิบัติได้ยาก

มีรายละเอียดมากเกินไป ครูไม่มีเวลาสร้างเครื่องมือวัด

- 3.5 เครื่องมือวัดผลของครูยังไม่ดีเท่าที่ควร ไม่มีมาตรฐาน
- 3.6 ครูขาดงบประมาณในการสร้างเครื่องมือวัด
- 3.7 สปจ./สปอ./กลุ่มโรงเรียนให้ใช้ข้อสอบวัดผลร่วมกัน ทำให้มี

ผลกระทบต่อกระบวนการสอนของครู

- 3.8 จุดประสงค์การเรียนรู้กว้างและมากเกินไป
- 3.9 ครูมีปัญหาในการสร้างเครื่องมือวัดที่เน้นกระบวนการ และ

เครื่องมือวัดด้านจิตพิสัย

Rajabhat 3.10 ครูยังสร้างเครื่องมือวัดที่เน้นความรู้และความจำมาก

- 3.11 จุดประสงค์บางจุดประสงค์สร้างเครื่องมือยาก

4. การพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น โรงเรียนมีปัญหาที่

สำคัญ ดังนี้

- 4.1 วัสดุอุปกรณ์ในท้องถิ่นมีไม่เพียงพอ
- 4.2 ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
- 4.3 ขาดงบประมาณในการดำเนินการ
- 4.4 ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในด้านนี้
- 4.5 ผู้ปกครองยังไม่เข้าใจ ไม่ยอมรับ และไม่เห็นความสำคัญ
- 4.6 ครูขาดแนวทางในการดำเนินงาน
- 4.7 ขาดความร่วมมือที่ดีจากแหล่งวิทยาการ

วัฒนา ไกรสุรย์ (2538 : 112-118) ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการโรงเรียน และครูอาจารย์ผู้สอน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหาร

โรงเรียน ครูวิชาการ โรงเรียน และครูอาจารย์ผู้สอนที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา ที่มีขนาดแตกต่างกัน จำนวน 897 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. การปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษา จังหวัดบุรีรัมย์ มีปัญหาารวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน พบว่า แต่ละด้านมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน เมื่อพิจารณาตามกลุ่ม ตัวแปรสถานภาพตำแหน่ง และขนาดของโรงเรียน พบว่า การปฏิบัติงานวิชาการของ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการโรงเรียน ครูอาจารย์ผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีปัญหาารวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็พบว่า แต่ละด้านมีปัญหา อยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน

2. ผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการโรงเรียนและครูอาจารย์ผู้สอน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ รวมทุกด้านและเป็นรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติ ยกเว้นด้านการเรียนการสอน ผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการโรงเรียน และครูอาจารย์ ผู้สอนมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $p < .05$ โดยผู้บริหารโรงเรียนมี ความคิดเห็นอยู่ในระดับมากกว่าครูวิชาการ ส่วนความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนกับครู อาจารย์ผู้สอน และครูอาจารย์ผู้สอนกับครูวิชาการ ไม่แตกต่างกัน

3. การปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ขนาดต่างกัน มีระดับปัญหาารวมทุกด้าน แตกต่างกันอย่าง ไม่มีระดับนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

3.1 การปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ขนาดต่างกัน มีระดับปัญหาด้านหลักสูตรและการ นำหลักสูตรไปใช้ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการวางแผนและ กำหนดวิธีดำเนินงานและด้านการประชุมอบรมทางวิชาการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ $p < .05$ มีดังนี้

3.1.1 ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ และด้าน การเรียนการสอน โรงเรียนขนาดกลาง และขนาดใหญ่ มีระดับปัญหามากกว่าขนาดเล็ก ส่วนขนาดกลางกับขนาดใหญ่ มีระดับปัญหา มีระดับปัญหาไม่แตกต่างกัน

3.1.2 ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านการวางแผนและกำหนด

วิธีดำเนินงานโรงเรียนขนาดใหญ่ มีระดับปัญหามากกว่าขนาดกลาง ส่วนขนาดเล็กกับขนาดใหญ่และขนาดเล็กกับขนาดกลาง มีระดับปัญหาไม่แตกต่างกัน

3.1.3 ด้านการประหุมอบรมวิชาการ โรงเรียนขนาดใหญ่ มีระดับปัญหามากกว่าขนาดเล็ก ส่วนขนาดเล็กกับขนาดกลาง และขนาดกลางกับขนาดใหญ่ มีระดับปัญหาไม่แตกต่างกัน

3.2 การปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ขนาดต่างกัน มีระดับปัญหาด้านวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ด้านส่งเสริมการสอน ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านห้องสมุดแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ไม่พบปฏิสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างตำแหน่งกับขนาดของโรงเรียนเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์ ทั้งรวมทุกด้าน และเป็นรายด้าน

วิฑูรย์ โคตรโยธา (2538 : 132-135) ศึกษาปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารงานในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 167 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา มีปัญหารวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านงานอาคารสถานที่ งานบุคลากร และงานการเงิน มีปัญหาอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านงานวิชาการ งานกิจการนักเรียน และงานสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนมีปัญหายอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาตามขนาดของโรงเรียน ปรากฏว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ มีปัญหารวมทุกด้านและในแต่ละด้านทำนองเดียวกัน ส่วนโรงเรียนขนาดกลาง มีปัญหารวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก และเป็นรายด้านก็อยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน ยกเว้นด้านงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

2. ระดับปัญหาการบริหารงานโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ที่มีขนาดต่างกันมีปัญหารวมทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยโรงเรียนขนาดกลางมีปัญหามากกว่า

โรงเรียนขนาดใหญ่เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า งานวิชาการ งานกิจการนักเรียน มีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และงานด้านบุคลากร งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ มีปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยโรงเรียนขนาดกลางมีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ ส่วนงานสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโรงเรียนขนาดต่างกันมีปัญหาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

มงคล นนทะน้า (2538 : 74-79) ศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอน โรงเรียนขนาดกลางและขนาดใหญ่ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 568 คน จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 141 คน และครูผู้สอน จำนวน 427 คน ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการ โดยภาพรวมมีปัญหายุ่งในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการด้านห้องสมุดมีปัญหามาก ส่วนด้านอื่น ๆ มีปัญหายุ่งในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตามสภาพตำแหน่งและขนาดของโรงเรียน พบว่า

1.1 ผู้บริหารโรงเรียนขนาดใหญ่ มีปัญหาด้านงานห้องสมุดอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอื่น ๆ มีปัญหายุ่งในระดับปานกลาง ส่วนผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง มีปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดกลาง มีปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านงานห้องสมุดเท่านั้นที่มีปัญหายุ่งในระดับมาก

2. เมื่อเปรียบเทียบระดับปัญหาในการปฏิบัติงานวิชาการโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนพบว่า

2.1 ผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการ โดยภาพรวม ด้านงานหลักสูตรและการนำไปใช้ ด้านงานการเรียนการสอน ด้านงานวัดผลและประเมินผล และด้านงานห้องสมุด แตกต่างกันอย่างไม่มี

นัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านงานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ด้านงานนิเทศภายใน และด้านงานอบรมทางวิชาการมีปัญหาในการปฏิบัติงานวิชาการแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.01 โดยครูผู้สอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัญหาสูงกว่าผู้บริหาร

2.2 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน การประถมศึกษาจังหวัดนครราชสีมา ที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับปัญหา โดยภาพรวมและด้านงานหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ด้านงานการเรียนการสอน ด้านงานวัสดุประกอบหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอน ด้านงานวัดผลประเมินผล และงานนิเทศภายในมีปัญหาในการปฏิบัติงานวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยโรงเรียนขนาดกลาง มีระดับปัญหาสูงกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่ ส่วนงานด้านห้องสมุด และด้านงานอบรมทางวิชาการมีระดับปัญหาในการปฏิบัติงานวิชาการแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.3 ไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างตำแหน่งกับขนาดโรงเรียนเกี่ยวกับปัญหา การปฏิบัติงานวิชาการวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

ศูนย์พัฒนาหลักสูตร กรมวิชาการ (2538 : ม.ป.ป.) ได้ทำการประเมินผลการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) โดยทำการศึกษาสภาพการใช้หลักสูตรการประถมศึกษา กับโรงเรียนประถมศึกษาทุกสังกัด จำนวน 107 โรงเรียน ซึ่งเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ 2 โรงเรียน ขนาดกลาง โรงเรียน และขนาดเล็ก 84 โรงเรียน กระจายอยู่ทุกเขตการศึกษาทั่วประเทศ จากการศึกษาครั้งนี้โดยสรุปแล้วปรากฏผล ดังนี้

1. พฤติกรรมการสอนในโรงเรียน

1.1 สภาพทั่วไปของห้องเรียน โดยภาพรวมแล้วอยู่ในสภาพดีและเหมาะสมสำหรับการจัดการเรียนการสอน เช่น ปราศจากเสียงรบกวน จำนวนนักเรียนต่อห้องเรียนไม่แออัดจนเกินไปมีแสงสว่างพอเหมาะ อากาศถ่ายเทได้สะดวก รวมทั้งการปฏิบัติตกแต่งปรับปรุงห้องให้มีความสะอาดสวยงามเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน

1.2 พฤติกรรมการสอนของครูภาษาไทยที่พบมากที่สุด คือ การใช้คำถามเพื่อให้นักเรียนวิเคราะห์หาเหตุผลความสัมพันธ์หรืออื่น ๆ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่พบในจำนวน 21 ห้องเรียน หรือร้อยละ 65.6 รองลงมา คือ การกระตุ้นช่วยให้นักเรียนคิดด้วย

วิธีการต่าง ๆ เช่น การระดมสมอง การเปลี่ยนเงื่อนไขหรือสถานการณ์เพื่อให้นักเรียนคิดเพิ่มเติม หรือให้มีความคิดแปลก ๆ ใหม่ ๆ

1.3 พฤติกรรมการสอนที่พบมากที่สุดในกลุ่มทักษะคณิตศาสตร์ คือ การใช้คำถามเพื่อให้นักเรียนวิเคราะห์ เช่น ให้หาเหตุผลหรือสรุปเป็นหลักการ พฤติกรรมที่รองลงมา คือ การสอนให้นักเรียนเปรียบเทียบความแตกต่างรวมทั้งชี้ให้เห็นผลที่ได้จากการปฏิบัติต่างๆ ซึ่งมีจำนวนร้อยละ 76.5

1.4 การสอนกลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตคือ การใช้คำถามเพื่อให้นักเรียนวิเคราะห์ และการจัดสถานการณ์เพื่อช่วยหรือกระตุ้นเพื่อให้นักเรียนคิดด้วยวิธีการต่างๆ รองลงมาเป็นพฤติกรรมที่จัดให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองพฤติกรรมการเรียนการสอนที่พบในกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย กลุ่มการทำงานและพื้นฐานอาชีพ และกลุ่มประสบการณ์พิเศษนั้น พบว่า ครูผู้สอนบางส่วนยังสอนไม่มีงานภาคปฏิบัติโดยการบรรยายอภิปราย แทนที่จะจัดสถานการณ์เพื่อฝึกให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ วางแผน และปฏิบัติอย่างเป็นขั้นตอน

2. สมรรถนะของหลักสูตรประถมศึกษา

2.1 โรงเรียนส่วนใหญ่เห็นด้วยและพอใจกับโครงสร้างของหลักสูตรฉบับปรับปรุงนี้ และสามารถจัดการเรียนการสอนตามแนวทางของหลักสูตรฉบับปรับปรุงนี้ได้

2.2 โรงเรียนทั้งหมดเห็นด้วยและพอใจในเรื่องการจัดการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการ

2.3 โรงเรียนส่วนใหญ่เห็นด้วยกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนให้ตอบสนองตามความต้องการของท้องถิ่น แต่ผลการปฏิบัติ ยังไม่เป็นที่น่าพอใจ เพราะยังไม่มีการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่นอย่างจริงจัง ครูยังขาดแนวทางการดำเนินงาน ผู้ปกครอง ยังไม่ยอมรับ และโรงเรียนยังไม่ทราบขั้นตอนรายละเอียดการจัดทำหลักสูตรและการขออนุมัติใช้หลักสูตร

2.4 โรงเรียนส่วนใหญ่เห็นด้วยกับแนวทางที่ให้ครูจัดทำแผนการสอนเองด้วยเหตุผล ครูจะได้วางแผนการสอนล่วงหน้าและเตรียมการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ แต่ก็มีครูหรือโรงเรียนบางส่วนเห็นว่าการจัดทำแผนการสอนเป็นการเพิ่มภาระงานให้ครู

2.5 โรงเรียนส่วนใหญ่เห็นด้วยกับเป้าหมายของหลักสูตรที่เน้นการพัฒนาทั้ง 3 ด้าน คือ พัฒนาค้น พัฒนาอาชีพ และพัฒนาสังคม จากข้อมูลที่ได้รับจากโรงเรียนพบว่า พฤติกรรมของนักเรียนที่เรียนตามแนวทางของหลักสูตรฉบับปรับปรุงนี้

เปลี่ยนแปลงอย่างเห็นได้ชัด คือ นักเรียนมีความเชื่อมั่นในตัวเองมากขึ้น กล้าแสดงออก ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ รองลงมา คือ นักเรียนมีทักษะในการคิดเลข การอ่าน และการเขียน สำนักงานทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ (2538) ได้ทำการประเมินการใช้หลักสูตร ปีการศึกษา 2535 ระดับประถมศึกษา โดยทำการประเมินกระบวนการจัดการศึกษาของ โรงเรียน จำนวน 273 โรงเรียน และประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 112,378 คน โดยสรุปแล้วปรากฏผล ดังนี้

1. การจัดการศึกษาของโรงเรียนสรุปภาพรวมทั้งประเทศ

1.1 โรงเรียนได้มีการดำเนินงานตามกิจกรรมต่างๆ คิดเป็นร้อยละ 63.10

1.2 การบริหารหลักสูตร โรงเรียนได้มีการดำเนินงานตามกิจกรรมต่าง ๆ

เพราะว่ามีโรงเรียนที่ได้ดำเนินการบริหารหลักสูตรคิดเป็นร้อยละ 64.94

1.3 การเรียนการสอน โรงเรียนได้มีการจัดการเรียนการสอนตามกิจกรรม ต่างๆ พบว่า มีโรงเรียนที่ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคิดเป็นร้อยละ 69.64

1.4 ภาพรวมของการจัดการศึกษาของโรงเรียน โรงเรียนได้มีการจัด ดำเนินการงานตามกิจกรรมต่างๆ ของการจัดการศึกษา พบว่า มีโรงเรียนที่ได้ดำเนินการงาน ตามกิจกรรมต่างๆ ของการจัดการศึกษาคิดเป็นร้อยละ 65.98

1.5 จากการประเมิน สรุปได้ว่า โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่จะมีการจัด กิจกรรมการจัดการศึกษาของโรงเรียนมากกว่าโรงเรียนที่มีขนาดเล็กกว่า และโรงเรียนสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน มีการจัดการศึกษาของโรงเรียนน้อยกว่าโรงเรียน ในสังกัดอื่น ๆ

2. ด้านความสำเร็จของผู้เรียนสรุปภาพรวมทั้งประเทศ

2.1 จากภาพรวมทั้งประเทศของความสำเร็จของผู้เรียนด้านความรู้ ความสามารถ พบว่า ความสามารถในการคิดและแก้ปัญหาการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารและ ความเข้าใจในกระบวนการทำงานมีแนวโน้มพัฒนาสูงขึ้น ส่วนความสามารถในการคิด คำนวณ และความเข้าใจในธรรมชาติ และมีทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มีแนวโน้ม ลดลง

2.2 ผลการประเมินความรู้ความสามารถจำแนกตามเขตการศึกษา เมื่อ พิจารณาค่าเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์นักเรียนในแต่ละเขตการศึกษาด้านความรู้ความสามารถในแต่ละ ด้าน พบว่า นักเรียนในเขตการศึกษา 2 มีความรู้ความสามารถต่ำกว่านักเรียนในเขต การศึกษาอื่น ๆ

3. สรุปรวมทั้งประเทศด้านคุณลักษณะด้านต่าง ๆ เมื่อจำแนกนักเรียนตามสังกัดของโรงเรียน พบว่า นักเรียนสังกัดกองการศึกษาพิเศษ กรมสามัญศึกษา มีคุณลักษณะที่ดีในการทำงานต่ำกว่าสังกัดอื่น ๆ ส่วนนักเรียนในสังกัดกองบัญชาการตำรวจตระเวนชายแดนมีคุณลักษณะเพื่อพัฒนาสังคมและคุณลักษณะเพื่อพัฒนาสุขภาพต่ำกว่านักเรียนในสังกัดอื่นๆข้อสรุปผลงานวิจัยทั้งหมดที่กล่าวมาแล้ว เป็นผลเนื่องมาจากการใช้หลักสูตรประถมศึกษาทั้งสิ้นซึ่งสามารถนำมาใช้ประกอบการวิเคราะห์ปัญหาและใช้เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ทางเลือกการแก้ปัญหาที่เกิดจากการปฏิบัติตามแนวดำเนินการของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) โดยนำมาวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงบรรยายร่วมกับผลที่ได้จากการประชุมสัมมนาบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

ประชัน จุตตะนันท์ (2539 : 104 – 115) ศึกษาปัญหาการเรียนการสอน
 ลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ของครูผู้สอนที่ผ่านการฝึกอบรม และไม่ผ่านการฝึกอบรม และไม่ผ่านการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชัยภูมิ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ปีการศึกษา 2538 จำนวน 234 คน แยกเป็นครูผู้สอนที่ผ่านการฝึกอบรม จำนวน 117 คน และครูผู้สอนลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ที่ไม่ผ่านการฝึกอบรม 117 คน ผลการศึกษาพบว่า

1. ครูผู้สอนลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่มีปัญหาการเรียนการสอนลูกเสือโดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 5 ด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยได้ดังนี้คือ ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านครูผู้สอนวิชาลูกเสือ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านเทคนิควิธีสอน และด้านเวลาที่ใช้สอน ที่มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย มีเพียงด้านเดียวคือ ด้านเนื้อหาการเรียนการสอน

2. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการเรียนการสอนลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ระหว่างครูผู้สอนที่ผ่านการฝึกอบรม และไม่ผ่านการฝึกอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือสามัญรุ่นใหญ่ พบว่าโดยส่วนรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้าน พบว่ามีปัญหาการเรียนการสอนแตกต่างกัน 4 ด้าน คือ ด้านเนื้อหาการเรียนการสอนด้านครูผู้สอนวิชาลูกเสือ ด้านเทคนิควิธีสอนและด้านการวัดและประเมินผล

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ยูเนสโก (UNESCO.1987 : 66) ได้สรุปปัญหาการใช้หลักสูตรของบางประเทศ

ในทวีปเอเชีย ซึ่งได้แก่ ประเทศอัฟกานิสถาน บังคลาเทศ อินเดีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และ ศรีลังกา ว่าปัญหาการใช้หลักสูตร เป็นปัญหาเกี่ยวกับการขาดการประสานงานที่ีระหว่าง หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการนำหลักสูตรไปใช้ ผู้บริหารระดับต่างๆ ไม่ให้ความสนใจ เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรและขาดการติดตามผลการใช้หลักสูตรของครู และผู้ที่ เกี่ยวข้องกับการอบรมครูเกี่ยวกับหลักสูตรขาดประสิทธิภาพ ขาดแคลนเอกสารหลักสูตรตำรา เรียนไม่ทันสมัย ขาดแคลนหนังสืออ่านประกอบ ประการสุดท้าย คือ ศูนย์พัฒนาหลักสูตร ขาดการวางแผนที่ดีในการนำหลักสูตรไปใช้

แมคคาร์ธี (McCathy, 1971 : 705-A) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับบทบาทการ บริหารงานวิชาการของผู้บริหารของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในรัฐนิวเจอร์ซีย์ (New Jersey) จากกลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยผู้บริหาร หัวหน้าหมวดวิชา และครู พบว่า ผู้บริหารและผู้ช่วยฝ่ายวิชาการมีความคิดเห็นแตกต่าง กับกลุ่มครูเกี่ยวกับบทบาทในการ ปฏิบัติงาน ด้านวิชาการเรื่องสังเกตการสอน การวัดผล และการประเมินผล การจัดตั้ง คณะกรรมการบริหารงานด้านวิชาการ และความรับผิดชอบในการตัดสินใจของคณะกรรมการ ทุกกลุ่มตัวอย่าง มีความเห็นตรงกันว่า ผู้บริหาร โรงเรียนควรมีบทบาทในการบริหารงาน วิชาการให้มีประสิทธิภาพมากที่สุดมากกว่าการบริหารงานอื่นๆ ในการบริหารงานในโรงเรียน

วิลเลียมส์ (Williams, 1972 : 4909 – A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับงานในหน้าที่ของ ครูใหญ่ โรงเรียนมัธยมในรัฐอินเดียนา ประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า ครูใหญ่ส่วนมากใช้ เวลาในการประเมินผลปรับปรุงการสอนน้อย ครูใหญ่ส่วนมากมักจะให้หัวหน้าสายวิชา และ เชื้อตามรายงานที่หัวหน้าสายวิชาเสนอมา การเยี่ยมห้องเรียนของครูใหญ่มีจำกัด และใช้เวลา น้อยยิ่ง โรงเรียนที่มีขนาดใหญ่ขึ้นเวลาที่ครูใหญ่มีให้แก่โครงการปรับปรุงการสอนยิ่งน้อย ส่วนมากจะแนะนำมากกว่า จะใช้วิธีการฝึกอบรมของครูและนักเรียน ไม่มีส่วนร่วมในการ ประเมินผลงาน

เวลล์ (Wells, 1987:2533-A) ได้ศึกษาเรื่อง งานในความรับผิดชอบที่สำคัญ ของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาในรัฐโคโรราโดสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยปรากฏว่า ครูใหญ่เห็นว่างานในหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับหลักสูตรและการสอนซึ่งหมายถึงงานวิชาการ นั้นครูใหญ่ควรใช้เวลาให้มากขึ้น

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา ค้นคว้าครั้งนี้ สรุปได้ว่า การใช้หลักสูตรใหม่ยังมีปัญหาในทางปฏิบัติอยู่มาก อยู่ในระดับที่ไม่น่าพอใจ โดยเฉพาะ ผู้บริหารสถานศึกษายังปฏิบัติงานการใช้หลักสูตรไม่ประสบความสำเร็จ ตามจุดมุ่งหมายของ

หลักสูตรในระดับหนึ่ง ดังนั้น การศึกษาการปฏิบัติงานการใช้หลักสูตรของผู้บริหาร สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เป็นแนวทางหนึ่งที่จะทำให้ทราบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะปฏิบัติงานด้านการใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในด้านต่าง ๆ คือ หลักสูตรและองค์ประกอบของหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียน การสอน การนิเทศ และการพัฒนาบุคลากรทางการสอนการวัดผลและการประเมินผลการ เรียนการสอนอย่างไร โดยนำผลวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน การใช้หลักสูตร ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูสายผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

5. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 พุทธศักราช 2545 - 2549

การพัฒนาประเทศในช่วง 4 ทศวรรษที่ผ่านมา นับตั้งแต่ประกาศใช้แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 ในปี 2504 กล่าวได้ว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน ของทุกฝ่ายในสังคมไทย จากการที่ต้องปรับตัวให้เหมาะสมสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของ สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม ทั้งจากภายในและภายนอก ประเทศในแต่ละช่วงเวลามาโดยลำดับอย่างต่อเนื่อง โดยมีผลการพัฒนาทั้งที่ประสบ ความสำเร็จทั้งที่ต้องเผชิญปัญหาอุปสรรคจนไม่สามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ได้

ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ที่สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของ โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ระบบเศรษฐกิจมีความเชื่อมโยงสลับซับซ้อนยิ่งขึ้น การคาดการณ์และการวางแผนล่วงหน้าทำได้ยากกว่าในอดีต ประเทศไทยจึงได้ริเริ่ม กระบวนการวางแผนพัฒนาประเทศในแนวใหม่ ตั้งแต่การจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 นำไปสู่การปรับแนวคิดการพัฒนาประเทศใหม่ที่มองการพัฒนา ประเทศแบบแยกส่วน แต่หันมาเน้นการพัฒนาแบบองค์รวมที่ยึด “คนเป็นศูนย์กลางของ การพัฒนา”

การจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 จึงยังคงใช้การผนึก กำลังร่วมกันของประชาชนทุกภาคส่วนในสังคมไทยที่เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในทุกระดับทุก ขั้นตอน โดยยึดหลักร่วมกันคิด ร่วมกันทำ และร่วมกันรับผิดชอบ ในลักษณะเป็นเครือข่ายการพัฒนาต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 แต่การจัดทำแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ได้ขยายกระบวนการมีส่วนร่วมให้กว้างขวางขึ้น โดยมีการระดมความคิดของประชาชนเริ่มตั้งแต่ระดับจังหวัดทุกจังหวัด ระดับอนุภาค 9 อนุภาคทั่วประเทศขึ้นมาจนถึงระดับชาติ และผลจากกระบวนการระดมความคิด

คิดเห็นของประชาชนทุกระดับดังกล่าวนอกจากจะนำไปสู่การกำหนดวิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศในอนาคตแล้วทุกฝ่ายยังเห็นพ้องต้องกันให้ยึดหลัก “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เป็นปรัชญานำทางในการพัฒนาประเทศให้เข้าสู่สังคมที่ยึดหลักทางสายกลาง มีความสมดุล รู้จักพอประมาณอย่างมีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกัน รู้เท่าทันโลกและเสริมสร้างให้เกิดคนดีในสังคมทุกระดับ

การเสริมสร้างรากฐานของสังคมให้เข้มแข็ง

การพัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ฐานรากของสังคมมีคุณภาพและเกิดการพัฒนาย่างยั่งยืนในระยะที่ผ่านมายังไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควร ส่งผลให้คนไทยจำนวนมากยังขาดภูมิคุ้มกันและไม่สามารถปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจากกระแสโลกาภิวัตน์และเศรษฐกิจยุคใหม่ได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งขาดโอกาสในการเข้าถึง และไม่ได้รับการคุ้มครองจากหลักประกันความมั่นคงทางสังคมที่มีอยู่ โดยเฉพาะกลุ่มคนยากจนและผู้ด้อยโอกาส ความเหลื่อมล้ำระหว่างเมืองและชนบทขยายตัวมากขึ้น เนื่องจากการจัดการพื้นที่แบบแยกส่วนการพัฒนาเมืองและชนบทออกจากกัน ทำให้การเติบโตของเมืองไม่ได้เกื้อหนุนการพัฒนาชนบทเท่าที่ควร ขณะเดียวกันปัญหาสังคมที่เป็นปัญหาเชิงโครงสร้างสำคัญระดับชาติ ทั้งปัญหายาเสพติด ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและการทุจริตประพฤติดมิชอบมิชอบมีแนวโน้มทวีความรุนแรงมากขึ้น รวมทั้งปัญหาความเสื่อมถอยของเอกลักษณ์ วัฒนธรรมไทยที่กระทบต่อความสามัคคีของคนในชาติขณะที่ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีแนวโน้มทรุดโทรมลงอย่างรวดเร็วภายใต้การจัดการฟื้นฟูบูรณะที่ทำได้ค่อนข้างจำกัด ปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตและความอยู่ดีมีสุขของประชาชน รวมทั้งปัจจัยบั่นทอนความเข้มแข็งฐานรากของสังคมไทยอย่างมาก

ในการพัฒนาคุณภาพคนและการคุ้มครองทางสังคมต้องมุ่งเน้นการเสริมสร้างคนไทยให้มีคุณภาพเป็นคนดี เป็นคนเก่ง มีความรับผิดชอบต่อสังคม มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น และสามารถปรับตัวรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ได้อย่างเหมาะสม โดยมีการพัฒนาคุณภาพในทุกมิติทั้งด้านสุขภาพ การศึกษา การเรียนรู้ และการพัฒนาทักษะฝีมือควบคู่ไปกับการเสริมสร้างหลักประกันความมั่นคงทางสังคมให้ครอบคลุมประชาชนทุกคนตลอดทุกช่วงวัย โดยเฉพาะการคุ้มครองช่วยเหลือกลุ่มคนยากจนและผู้ด้อยโอกาสให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสมตามอัตภาพ สามารถพึ่งตนเองได้ในระยะยาว รวมทั้งการสร้างให้เกิดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน โดยเฉพาะการเฝ้าระวังป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดและอาชญากรรมอย่างจริงจัง

ขณะเดียวกัน ต้องมีการปรับโครงสร้างการพัฒนาชนบทและเมืองอย่างยั่งยืน โดยมีการประสานเชื่อมโยงการพัฒนาชนบทและเมืองให้เกื้อกูลซึ่งกันและกัน นำไปสู่การกระจายโอกาสการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ช่วยลดความยากจนและสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมที่เท่าเทียมกันของประชาชนในทุกพื้นที่ที่มีการปรับแนวความคิดการพัฒนามุ่งให้คนในพื้นที่เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาภายใต้กระบวนการมีส่วนร่วมจากทุกฝ่ายในสังคม โดยอาศัยความเข้มแข็งของชุมชนเป็นฐานรากศักยภาพของวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ของชุมชนทั้งในชนบทและเมืองควบคู่กับการพัฒนาเมืองและชนบทให้สงบ สะดวก สะอาดปลอดภัย มีระเบียบวินัย เพื่อนำไปสู่ความน่าอยู่มากขึ้นรวมทั้งสร้างความเชื่อมโยงของการพัฒนาในแต่ละพื้นที่ให้เป็นฐานการลงทุนทางเศรษฐกิจที่มีประสิทธิภาพเพียงพอต่อการนำประเทศไปสู่การเป็นประตูเศรษฐกิจของภูมิภาคที่ เชื่อมโยงกับตลาดโลกมากขึ้นด้วย

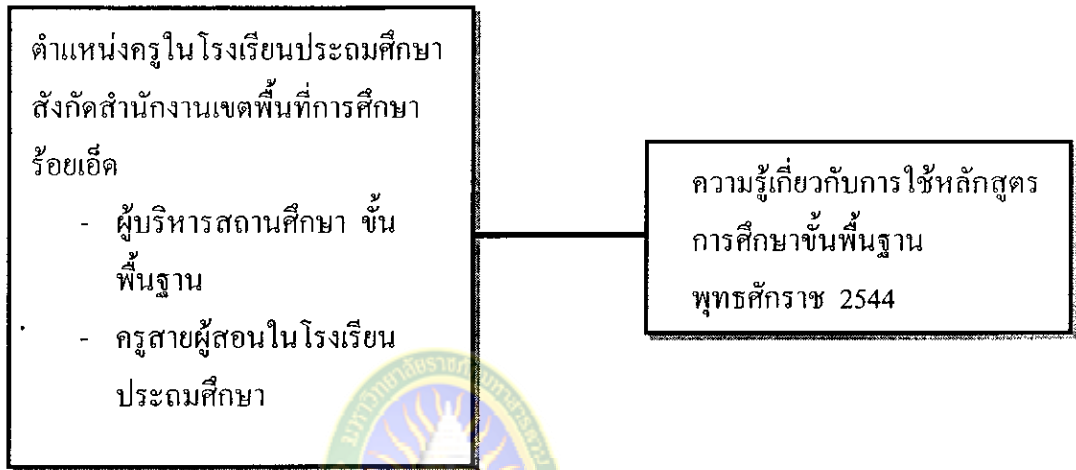
สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่ง คือ ต้องมีการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ที่มีประสิทธิภาพโดยให้ความสำคัญกับการกำกับ ควบคุม และชี้แนะการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัด คุ่มค่า และสอดคล้องกับศักยภาพที่มีอยู่ มีการสร้างจิตสำนึกทางด้านสิ่งแวดล้อมให้แก่สาธารณชนอย่างทั่วถึงในทุกระดับควบคู่ไปกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการสร้างเครือข่ายการทำงานด้านสิ่งแวดล้อมตั้งแต่ระดับพื้นที่ถึงระดับชาติรวมทั้งปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้เครื่องมือทางเศรษฐศาสตร์และมาตรการทางสังคมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืนในระยะยาว

7. กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาความรู้ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรการศึกษานั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ซึ่งมีความสำคัญต่อการปฏิรูปการศึกษา จากปัจจัยระดับตำแหน่ง
 ดัชนี 1

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
Rajabhat Mahasarakham University